

KOVINAR

GORNJESAVSKI
MUZEJ JESENICE
PRESERNOVA 45. 4270 JESENICE

IZDAJA SINDIKALNE ORGANIZACIJE
ŽELEZARNE JESENICE-JAVORNIK

Foto Slavko Smolej

**Naš prvi kovinar maršal Josip Broz-Tito
v naših železarnah**

DECEMBER 1946

V SPOMIN BORCEM ZA SVOBODO

Vam, ki našega narodnega vstajenja niste dočakali, bodi posvečen ta spomin našega skupnega trpljenja. Te vrstice so posvečene Vam, ki ste padli kot talci v Dragi in po slovenskih vaseh in kot borci v borbah širom jugoslovanske zemlje, ali Vas je kot izgnance doletela smrt v strahovitem viharju in potresu daleč izven naše domovine.

Vaše velike žrtve niso bile zaman. V silnem metežu velike domovinske

Ferdo Koren, prvi kovinar, ki je padel za svobodo domovine

Streljanje talcev

vojne se je v strašnih krčih rodila nova in svobodna ljudska država, za katero ste dali Vašo srčno kri. Iz Vaše krvi je vzbrstelo novo življenje in iz tega življenja se naglo oblikuje nov, lepši svet.

Vam vsem je kakor nam živela v srcih ena sama želja, da bi ne bilo nikdar več nobene vojne, da bi v svetu vladala pravica in da bi vsi narodi živeli v miru in slogi, v svobodi in sreči.

Kovinarji v veliki domovinski vojni

Jugoslovansko delovno ljudstvo po prvi svetovni vojni ni doseglo onih pravic, v katere je spričo velikih krvnih žrtev upravičeno verovalo. Politične, gospodarske in socialne razmere se od razmer trhle Avstro-ogrske monarhije niso dosti razlikovale.

V Narodni skupščini so odločevali predstavniki pridobitnih slojev, ki so sklepali zakone brez soodločevanja delovnega ljudstva in proti njegovim življenjskim interesom. Vseh 22 let so se v Narodni skupščini prepirali za ime države, ali naj bo Eshaezija ali Jugoslavija. Polnih 20 let so narodu obljubovali železnico Ljubljana—Sušak, a niso v zemljo zasadili niti ene lopate. Najtežja davčna bremena so bila prevajena na najširše plasti našega naroda. Delavci in kmetje so morali zadnja leta pred vojno iti po večkrat na leto na vojaške orožne vaje, bogataši pa so veseljačili po planinskih in obmorskih letoviščih.

Nemški kapitalizem je imel v stari Jugoslaviji po vojni vedno večjo besedo v političnem, gospodarskem in kulturnem življenju. Pred nemškim zlatim teletom so se klanjali jugoslovanski ministri, bani, senatorji, poslanci in generali. V vse gospodarske in kulturne ustanove so se vrinili nacistični petokolonci, da so kot paraziti razjedali naš državni organizem, ki se je tik pred drugo svetovno vojno zrušil v lastni nemoči.

Nemški nacistični val se je usmeril proti vzhodu in jugovzhodu Evrope. Nemški vojni stroj je hotel slovanske narode izbrisati z obličja zemlje. Nemški fašisti so bili prepričani, da kot izbrana rasa daleč nadkriljujejo druge narode in da so samo oni poklicani za vladanje nad svetom.

Tako so se tudi nad našo domovino leta 1941 zgrnili črni in gosti oblaki bivanja se vojne. Naše delovno ljudstvo se ni maralo boriti za tuje imperialistične cilje in ni moglo prenesti sramotnega pakta, ki so ga brez vednosti in proti volji jugoslovanskih narodov dne 25. marca 1941 sklenili s Hitlerjem takratni jugoslovanski vladodržci. Naši narodi so dva dni pozneje spontano šli na ceste in ulice, vrgli vladu in raztrgali sramotne vezi z nemškim fašizmom. Odpor zdravega in zatiranega naroda je odjeknil po vsem svetu in dvignil se je vihar, kakršnega ne pomni svetovna zgodovina.

Jesenice so zasedle v petek, 11. aprila 1941, italijanske in nemške čete. Za vojaškimi oddelki se je kmalu pojavil tudi Gestapo, ki je takoj začel s svojim strahotnim poslom.

Vse aretacije domačinov so se vršile po navodilih domačih Nemcev in nemčurjev, ki jih ni bilo niti za pičel odstotek domačega prebivalstva. Nemci so v jugoslovanski dobi živeli na Jesenicah kot bogovi. Imeli so najboljša službena mesta, prejeli najvišje plače in stanovali v najlepših vilah.

Toda na eno so ti gestapovci in ovaduhi pozabili in to je: da je bila naša mladina na teh tleh rojena in da je ljubila to lepo slovensko zemljo in da se je nanjo prižela

kot otrok na materine grudi. Pozabili so tudi, da je naš delavec prarastel k svojim strojem in da se je kmet zakoreninil v to zemljo in da jo bo branil do zadnjega diha.

Dne 18. aprila 1941 so bili aretirani prvi kulturni in gospodarski delavci ter prepeljani v celovške zapore. To se je ponavljalo vsak dan. Po cestah so neprestano vozili veliki blindirani avtobusi z napisom: »Für besondere Aktien«. V te vozove so natlačili naše ljudi kot konjač pse in jih odvažali v Begunje in kasneje v Št. Vid.

Dne 27. aprila 1941 se je pod vodstvom KPS ustanovila Osvobodilna fronta slovenskega naroda. V njej so bili prvi borci osvobodilnega gibanja. Na Mežakliji je odjeknil prvi strel iz partizanske puške in 21 letni Ferdo Koren je bil prvi kovinar, ki je padel v borbah za svobodo domovine.

Ker okupacijske oblasti niso mogle zatreti osvobodilnega gibanja, so začele izvajati najhujši teror nad ostalim poštenim prebivalstvom. Množične usmrtitve naših najboljših ljudi so se vrstile brez konca in kraja. Ustreljenih je bilo na raznih krajih 138 talcev, ki so si prej v naši železarni pošteno služili svoj vsakdanji kruh. Po belih gorenjskih cestah so drveli visoko naloženi kamioni s trupli ustreljenih talcev. Za njimi pa se je vila rdeča sled še tople človeške krvi.

Toda čim hujši je bil nemški teror, tem večji je bil odpor našega naroda. Nad 3000 kovinarjev je šlo v gozdove, kjer so se v vrstah Osvobodilne fronte kot partizani borili proti okupatorju. Nad 250 naših sodelavcev je dalo življenje za svobodo. Naši kovinarji so se borili na Koroškem, na Pri-

morskem in po vseh pokrajinah širne Jugoslavije, njihova srčna kri je oškropila ceste naše državne prestolnice Beograda in tekla za naše pravice na ulicah Trsta.

V okovih strašnega nemškega vojaškega stroja je pošteno delovno ljudstvo tudi doma storilo vse, kar je slabilo udarno moč sil, ki so delale proti naši osvoboditvi. Pri tem so krepko sodelovale tudi naše žene in dekleta. Mnoge od njih so za veliko domovinsko stvar dale svoje življenje. Vsi smo bili enih misli in vsi smo želeli, da se čimprej strejo okovi, v katere je bil naš narod uklenjen. Navzlic začetnim uspehom fašističnih držav nismo nikdar klonili in preko vsega fizičnega in duševnega trpljenja nas je navdajala živa vera v osvoboditev. Pod silnimi udarci J. A. in R. A. se je zrušilo zidovje naše ječe in prikazala se je zarja svobode, vzhajajoča nad krvavimi poljanami in gorečimi ruševinami.

Nepozaben nam ostane v spominu 9. maj leta 1945, ko so močni odredi J. A. pridrevili v železarski revir z vseh gora kot silen plaz in pomedli okupatorje z naše rodne zemlje. Pozabljeno je bilo vse gorje in odmevali so navdušeni klci silnih ljudskih množic, ki so s cvetjem in zelenjem kar zasipale naše borce. Ponosno so se vile naše zastave v zarji naše narodne svobode kot simbol zmagovite misli, ki jo nobeno nasilje ni moglo zatreti.

Z okupatorjem vred so bili pregnani za večne čase tudi tuji in domači izkoriščevalci. Jeseniški kovinar je v svobodni ljudski domovini prvič lahko s ponosom ugovoril: »Tovarna je naša!«

Prihod partizanov na Jesenice

Foto Jaka Čop ml.

IZ OBNOVE V IZGRADNJO

Pričujoča publikacija ima dvojen namen: pregledati vsaj v glavnih obrisih naše delo v preteklem letu, obenem pa opozoriti tudi na naloge leta 1947. Glavni poudarek leži prav gotovo na naših novih nalogah. Leto, ki leži za nami, je bilo leto priprav in urejevanja naših sil in naporov; če tako rečemo: glavna skušnja. Uspehe in neuspehe leta 1946 pregledujemo predvsem za tegadelj, da si iz dosedanjih izkušenj obdržimo tisto, kar se je obneslo, in neusmiljeno obračunamo z vsem, kar nam zavira boljše in koristnejše delo. Zakaj pred slehernega izmed nas se za novo leto postavljajo resne in silne delovne naloge, ki bodo zahtevale prav tako borbenost, neodjenljivost in predanost stvari nove Jugoslavije, kakor jo je terjala svojčas narodnoosvobodilna borba ali nedavna obnova.

To novo leto je brez dvoma velika prelomnica v našem povojnem življenju. Iz obnove, ki je imela še veliko primesi vojnega partizanskega gospodarstva, prehajamo že v novo razdobje našega dela, v mirno izgradnjo. Glavne skušnje je konec, pričanja se resna, stvarna igra, ki ne bo brez dramatičnih zapletljajev. Glavni motiv te igre bo: gospodarski načrt in borba za njegovo realizacijo, industrializacija, elektrifikacija... Silne stvari, ki bodo zahtevale močnih ljudi, junakov dela!

Toda prihajajočih razgibanih dni nas ni strah. Nasprotno: **pozdravljamo jih iz vsega srca!** Saj so samo logično nadaljevanje slavnih in zmagovitih pohodov jugoslovanskih delovnih množic v bližnji preteklosti.

Če se bežno ozremo v leto 1946, lahko ugotovimo, da je bilo to leto še vseh mo-

gočih težav, toda tudi leto neslutnih in neverjetnih uspehov. Kako, da smo težave lahko zmagovali in jih izpreminjali v uspehe? Nobenega dvoma ni, da bi, če bi delali po starem in pod starimi gospodarji, ne prišli nikamor. Iz jeseniških plavžev ne bi teklo vroče železo, temveč bi plavži stali mrtvi in mrzli, iz dimnih kov naših martinovih peči se ne bi kadilo, stroji po naših valjarnah in delavnicah bi zaman čakali, da se zasucejo, in naši kovinarji bi tolkli revščino ter brezposelnost, kakor jo tolčejo tolki njihovi tovariši po »bogatih« deželah.

Težave smo zmagovali, ker smo svobodni; svobodni ne le tujih zavojevalcev, temveč predvsem tujih in domačih izkoriščevalcev. Zmagovali smo jih, ker smo zavrgli stare razprtije ter smo šli združeni in enotni na delo, enotni doma v ožji domovini in čvrsto povezani z ostalimi jugoslovanskimi delovnimi ljudmi. Enotnost in medsebojna pomoč vseh jugoslovanskih in slovanskih narodov sta nam zakurili naše plavže, pognali naše stroje, nam dali dela, kruha in zaslužka.

Zmagovali smo težave in tegobe, ker imamo s krvjo priborjeno demokratično ljudsko oblast, ki je skrbela noč in dan za delovnega človeka in njegov posel. Zmagovali smo, ker nam je narodnoosvobodilna vojna skovala jekleno ljudsko Jugoslovansko Armado, ki je s svojim obstojem preprečevala tujim imperialistom in domačim izdajalcem-ubežnikom vsakršno intervencijo. Zmagovali smo, ker smo tesno povezani z vsemi slovanskimi narodi v trdnjavo m'ru, ker imamo takega zaščitnika, kakor je slavna Sovjetska zveza s Stali-

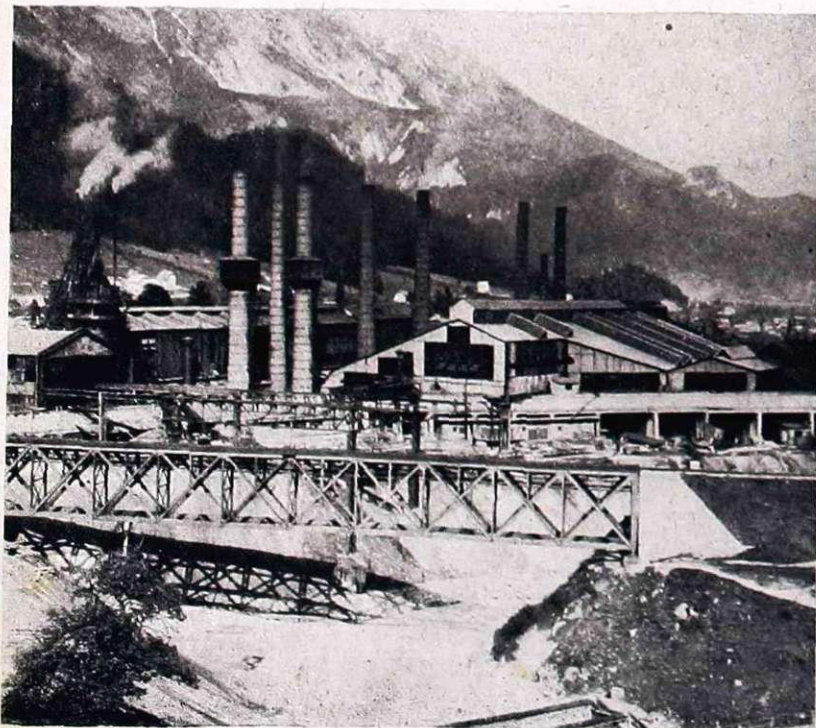
nom, Molotovom in Rdečo Armado in ker so naši zavezniki svobodoljubne in demokratične delovne množice vsega sveta, ki gledajo prav danes in bodo gledale tudi še naprej na nas kot na svoj vzor!

Da to niso fraze, temveč živa lepa resnica, prav na Jesenicah dobro vemo. Nismo imeli koksa, grodelj, ki so ga naše oblasti iztisnile od tržaških okupatorjev, je pohajal in žalostno smo v začetku leta 1946 modrovali: »Da, če bi imeli koks, potem bi šlo; tako pa...« In plavžarji so po malem kleli in mi z njimi. Potožili smo na ministrstvu v Ljubljani, potožili na ministrstvu v Beogradu... In prišel je koks: iz Češke, iz Poljske, iz Sovjetske zveze in naši plavži žare! To je samo en primer jugoslovanskega in slovanskega bratstva... Takih primerov pa je brez števila. Utihnili so tisti, ki so skušali podpihovati: »Spet gre vse v Beograd.« Tudi tiste, ki so bili zaviti še v stare debele kožuhe, je po večini prepihala nova sv.ča burja; kogar pa ne bo mogla prepihati, ga bo odnesla!

Osnovni temelji, ki smo jih omenili spredaj, nam zagotavljajo tudi v novem letu miren in pospešen napredek. Naše perspektive, naši pogledi naprej so bistri in nam obetajo izpolnitev vseh načrtov, ki jim je edini namen, izgraditi močno in napredno državo delovnega ljudstva, ljudsko Jugoslavijo, domovino srečnih in ponosnih ljudi.

Če vemo, da gre za nič manj kot za našo popolno svobodo, predvsem tudi za gospodarsko svobodo in potemtako za naš in naših bodočih rodov obstanek, nam v prihodnjih letih nobeno delo, nobena žrtev ne bo pretežka. Mobilizirali bomo naše tvorne sile do skrajnosti, odpravili bomo napake, izboljšali bomo predvsem kvaliteto našega dela, stopnjevali naše napore. V nekaj letih moramo likvidirati našo zaostalost, ki so nas vanjo pahnili predvojni oblastniki, ali pa nismo vredni prelite krvi naših junakov in prelitih solza naših mater! Ne gre za drobtinico ali kosček kruha, gre za cel hleb, gre za celo pogačo! Prepričani smo, da jo bodo delovne roke po naših rudnikih, po naših tovarnah, po naših poljih in gozdovih dobro zamesile in temeljito spekle.

Ni zadosti, da človek samo dela, da odbije tistih svojih osem ur v tovarni. Delovni ljudje moramo tudi razmišljati. Vedeti moramo za smisel in cilj našega dela. Jasna nam mora biti perspektiva, pogled naprej. Potem ne bo več ravnodušnega odnosa do nove države, do državne tovarne, ne bo več malomarnosti, nediscipliniranosti, škodljivstva, vzdihov po komodnosti in popušcanju, pritožb nad tekmovanjem in vzdihovanja po onem starem, ko je šlo vse bolj počasi in »po domače«, jadikovanja, da nas nagli tempo razvoja

Nашa železarna
Foto Slavko Smolej

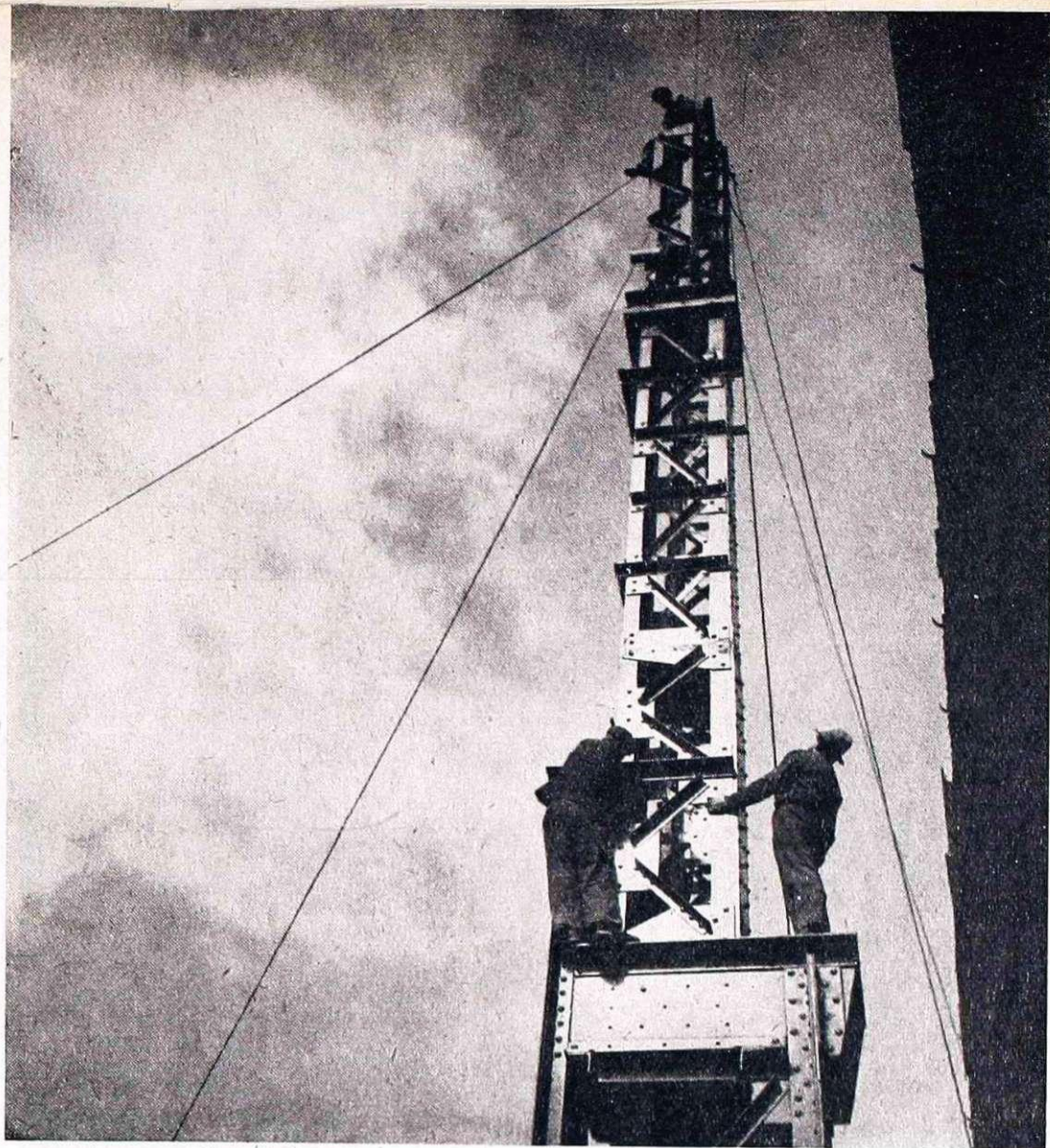
utruja in bi bili potrebni počitka ali vsaj zmanjšanja naglice.

Ni dobrega dela in dobrega delavca brez vsestranske — politične in sindikalne vzgoje. Človek, ki se dandanašnji brezbrizno ne izobrazuje, čeprav ima nešteto možnosti in sredstev, zaostaja. Izobrazba ni samo stvar, privilegij ali pa dolžnost — nekaterih ljudi, stvar inteligence, temveč mora biti splošna naloga in potreba vsakega delovnega človeka. Naš cilj mora biti: vsak delavec — inteligent, vsak politik in državnik, vsak tovarnar.

Ni zadosti, da smo zmagovito dobojevali domovinsko vojno in pregnali okupatorja. S tem bi se zadovoljili kvečjemu kaki zaostali malomeščani in kapitalistični špekulanti. Delovni človek pa vidi glavni uspeh vojne v demokratični revoluciji kot izhodišču za nadaljnji razvoj v socializem. Toda revolucijo je treba izvesti tudi in predvsem v glavah, v naši zavesti! Visoko in vedno više moramo dvigati pravo delovno in razredno zavest. To pa pomeni likvidacijo starih navad, razvad in predsodkov. Samo starokopitne mevže še točijo solze za »starimi dobrimi časi«. Za njimi vzdihuje tudi Peter v Angliji, Westen nekje v Švici, škof Rožman na Koroškem in njim podobni pri nas doma.

Vsi vemo, da bijemo najostrejši boj na gospodarski fronti. Vsaka fronta pa terja žrtve, zahteva neustrašenih borcev, ljudi, ki se spoprimejo, če je treba, tudi s hudičem. Jurišni bataljoni te naše fronte so delavci, mojstri, inženirji, uradniki po naših tovarnah. V teh bataljonih ne sme biti anarhije, dezerterstva, malodušja, sebičnosti, škodljivstva. Naše najstrašnejše orožje so naše tovarne in naši delovni ljudje v njih. Naučiti pa se moramo to naše orožje dobro uporabljati in strnjeno napadati: dvigati proizvodnjo, štediti material, smotrno izkoriščati stroje in naprave. V ta namen pa je potrebno, da postanemo mojstri naših strojev in naprav, da prodremo v vse tajne in umetnosti smotrnega dela in organizacije. Nujna je zategadelj temeljita strokovna vzgoja, osvojiti si moramo tehniko in nenehno dvigati našo strokovno sposobnost. Toda svoje znanje moramo nesebično posredovati tudi drugim in pospešeno vzgajati nove kadre brez ljubo-sumja in strahu, »da me ne bo izpodrinil, če ga naučim«. Brezpogojno moramo postati boljši in varčnejši gospodarji, kakor pa so bili oni, ki smo jih pogнали iz naših fabrik. Naš cilj je: umno (racionalno) delo na vsakem koraku! Bodočnost gorenjskega kovinarskega revirja leži v kvaliteti. Samo če bomo dvigali kakovost našega dela in izdelkov, moremo računati na razvoj in lahko upravičimo svoj obstanek. Bodoča leta nam bodo izgradila nove železarne, nove plavže, nova postrojenja težke industrije. Staro bo ob novem moglo obstati samo s svojo kvaliteto. Brezpogojno je potrebno, da **že danes** na to mislimo in v tem smislu **tudi delamo!**

Naloga jeseniških in javorniških kovanarjev za prihodnja leta tudi je, vzgojiti in izšolati zadosti novih domačih strokovnih kadrov, pa tudi onih iz bratskih republik, ki jih bodo potrebovale nove in razširjene stare železarne. Naša železarna mora po-

Gradimo!

Foto Staško Smolej

stati visoka šola jugoslovanske metalurgije in tudi visoka šola jugoslovanskega bratstva. To pa nam spet nalaga dolžnosti, da se sami najprej dobro izpopolnimo in izšolamo. Treba se bo učiti, znova in vedno učiti. In treba bo enkrat za vselej prelomiti tudi z našo sebično in lokalno ozkostjo.

Na gospodarski in razredni fronti napadamo. Sovražnik je potisnjen v obrambo. To je velika prednost, ki jo moramo za vsako ceno obdržati. Zaradi tega ni mogoče in ni dopustno, da bi se v našem zaletu ustavljali, da bi med potjo počivali. Nasprotno: tempo moramo še povečati, ne smemo dovoliti sovražniku, da bi se zbral, uredil in oddahnil. Dejstvo, da smo v ofenzivi, nas mora navdati s ponosom in samozavestjo svobodnih, zmagujočih borcev.

Vsa predvojna merila so za nas prekratka. Ne moremo se zadovoljiti s tem, kar je nekoč že bilo, da bi na tem obstali. Na vsakem koraku moramo lomiti odpor konservativcev, starokopitnežev. Z našim vestnim in discipliniranim delom moramo dokazati, da vse tisto, kar so nekoč smatrali za višek zmogljivosti, že davno ni več res. Zaradi tega tekmovanje ni samo slučajen in kratkotrajen pojav, temveč stalen in normalen način našega dela, ki ruši vse stare rekorde in celo naše lastne!

Nikoli ne bomo sedli na lavorike in se predali omotici od uspehov. Uspehi so nam samo vzpodbuda za bodoče in še uspešnejše delo. Mi z našim delom nikoli ne moremo biti povsem zadovoljni. Tudi takrat, kadar smo najboljši, — in predvsem takrat, — se da še marsikaj izboljšati, še marsikaj popraviti.

Z novim letom prehajamo v resno načrtno gospodarstvo. Gospodarski načrt in njega pomen nam mora preiti v meso in kri. Načrt ni samo stvar vlade, stvar načrtnih komisije, stvar direktorja, stvar inženirja. Načrt je stvar vsakega in slehernega posameznika, je dobro jutro in lahko noč vsakega poslednjega delovnega človeka, ki je vključen v proizvodnjo. Skrb za postavitev in izpolnitev načrta, kontrola, kako se načrt izvaja, je predvsem zadeva množičnega interesa. In to že od prvega dne dalje! Ne bomo letali okrog in mislili na načrt šele decembra, ko bomo že zaostali, temveč bo načrt vsak dan in vsako uro naša prva in stalna misel kakor vsakdanji kruh.

In v tem znamenju, tovariši, si želimo krepko, zdravo, uspešno in korajžno novo leto! **Po tem, kako bomo izpolnjevali predpisane načrte, se bo po novem meril naš patriotizem!**

Maršal Tito si je v spremstvu ministra za rudarstvo vlade FLRJ tov. Bane Andrejeva, predsednika vlade LRS tov. Mihe Marinka, ministra za industrijo in rudarstvo vlade LRS tovariša Franceta Leskoška in drugih ogledal jeseniško in javorniško železarno

Foto Slavko Smolej

Maršal Tito na Jesenicah

Sredi avgusta meseca letos smo zvedeli, da pride maršal Tito na Jesenice, na obisk v našo železarno. Že nekaj dni pred prihodom maršala Tita med nas kovinarje se je dosti govorilo o njegovem prihodu. Mladina kot ostale organizacije so takoj pristopile k delu, da okrasijo tovarno s parolami in zelenjem in s tem dokažejo našemu tovarišu Titu svojo vdanošt in zvestobo. Nestrpno smo pričakovali tisto jutro njegovega prihoda. Vsak kovinar je hrepenel po tem, da enkrat vidi Tita pred seboj, da enkrat čuje besedo iz njegovih ust. Ob 10. uri dopoldne je tov. Tito prišel na Jesenice in si najprvo ogledal našo tovarno. Tudi nas mlade kovinarje je obiskal v naši

delavnici, da vidi, kako se učimo in delamo. Potem smo vsi učenci odšli skupaj z delavci pred tovarniško kazino, kjer je imel maršal Tito govor. V svojem govoru nam je maršal Tito prikazal v kratkih obrisih politično situacijo v svetu in nato prešel na kovinarje in vse skupaj pozval k novemu delu za obnovo porušene domovine za srečno in boljšo bodočnost narodov Jugoslavije. Potem se je od vseh skupaj pristrčno poslovil in nas zapustil. Kratek je bil njegov obisk med kovinarji, toda v naših srcih je neizbrisno zapisan.

Rev Stanko,

učenec industrijske kovinarske šole

O SOCIALIZMU

»Kar se tiče mnenja, da se brez siromakov baje ne da misliti niti boljševiškega dela, niti socializma, je to taka neumnost, da je o njej še govoriti nerodno. Leninisti se opirajo na siromake, kadar so tu kapitalistični elementi in so tu siromaki, ki jih kapitalisti izkoriščajo. Toda kadar so kapitalistični elementi razbiti, siromaki pa osvobojeni izkoriščanja, tedaj ni naloga leninistov v tem, da bi utrdili in obdržali siromaštvo in siromake, predpogoji obstanka, katerih so že uničeni, temveč v tem, da bi uničili revščino in dvignili siromake do udobnega življenja. Neumno bi bilo, če bi kdo mislil, da je mogoče zgraditi socializem na podlagi pomanjkanja in revščine, na podlagi krčenja osebnih potreb in znižanja življenjske stopnje ljudi na stopnjo življenja siromakov, ki vrhu tega še sami nočejo ostati siromaki in silijo navzgor k udobnemu življenju. Komu je treba takega, z dovoljenjem rečeno, socializma? To ne bi bil socializem, temveč karikatura socializma. Socializem se more zgraditi le na podlagi bujnega naraščanja družabnih produktivskih sil, na podlagi obilice pridelkov in blaga, na podlagi premožnega življenja delornega ljudstva, na podlagi bujnega naraščanja kulturnosti. Zakaj, socializem, marksistični socializem, ne pomeni skrčenja osebnih potreb, marveč vsestransko razširjenje in razcvet teh potreb, ne omejitve teh potreb ali odrekanja njih zadovolžanja, temveč vsestransko, in popolno zadovoljitev vseh potreb kulturno razvitih delovnih ljudi.«

(Stalin, Vprašanja leninizma.)

»Mi hočemo mir, toda pravičen mir, ne pa miru za vsako ceno. Mi ne maramo nove vojne, ker smo minulo vojno predrago plačali!«

(Maršal Tito, dne 20. 8. 1946 na Jesenicah.)

Vloga delavca v današnji družbi

»Tovariši, tovarišice! Želim Vaši tovarni in Vam, ki v njej delate, mnogo sreče in uspeha. Zavedajte se, da delate za sebe, za svojo državo, in za boljšo bodočnost Vas vseh in naših bodočih pokolenj.«

(Maršal Tito, dne 20. VIII. na Jesenicah.)

Dogodki zadnjih burnih let so nam prinesli mnogo izkušenj in sprememb. Postavili so na glavo mnogo pravil, za katere se je mislilo, da bodo držala večno. Po starih pravilih, naj bi bil gospod večni gospod, delavec pa večno njegov hlapec. Vsak naj bi se zadovoljil s tem, kar mu je bilo usojeno oziroma kar mu je »Bog dal«. Tako si je prej vsak povprečni malomeščan predstavljal razvoj družbe. Razvoj časa pa je pokazal, da je vsak stan brez razlike, predvsem delavski stan poklican, da sodeluje pri izgradnji in preoblikovanju novega sveta. Da pa je za to sposoben, je dokazal prej v osvobodilni borbi in sedaj pri obnavljanju porušene domovine. V borbah je bil borec, vojskovodja, danes pa je tehnik, gospodar in državnik.

Slišijo se tudi glasovi, da imamo ljudsko oblast in kaj hočemo s sindikati in kaj s politiko? Ta miselnost je zgrešena. Če bi ljudska oblast izvrševala poleg svojih poslov, še posle, ki jih izvršujejo sindikati, potem bi morala imeti veliko večji upravni aparat in ta bi zahteval visoke dajatve, ki bi zelo obremenjevale delovno ljudstvo.

Prostovoljno delo, ki ga opravljamo s predanostjo, prinaša splošnosti večje koristi, kot pa plačano delo. To velja tudi za delo na političnem, gospodarskem in kulturnem polju, kjer je vsak posameznik pri upravi države ali v okviru sindikatov soodgovoren za svoje delo. Čim bolj se bo kdo udeleževal v javnem, političnem, gospodarskem in kulturnem življenju, tem prej bo ljudska oblast ozdravljena težkih ran dolgotrajne vojne.

Tok časa naravnost sili vsakega delavca, da se na vseh področjih javnega življenja postavi v ospredje. Delavec naj se stalno usposablja za velike naloge, ki si jih je nadel na svoja ramena. Vsak naj misli s svojo glavo, da sodeluje, da ustvarja, da nadzira sebe in druge in da svoje osebne interese podreja interesom skupnosti.

V prejšnjih časih je bil ta ali oni delavec izvoljen za predsednika te ali one strokovne organizacije. Če je bil sposoben in če je imel dobre sodelavce in svetovalce, je organizacija uspela, če ne, je organizacija životarlila in so člani preklinjali predsednika in organizacijo.

Izgovor, da ta ali oni delavec ni šolan, danes ne velja več. Danes ima vsak priliko, da se usposobi tudi za težke naloge. Vsak sodelavec naj obiskuje strokovne tečaje, predavanja in debatne večere. Imamo celo vrsto časopisov, ilustracij in revij. Knjižni trg je dobro založen s knjigami strokovne, leposlovne in znanstvene vsebine. S knjigami in časopisi si bomo širili duševno obzorje. Kdor si je v prejšnjih časih širil obzorje s sodobnim čtivom je bil oblastveno preganjan. Danes je vse drugače. Naša ljudska oblast si stalno prizadeva, da dvigne umsko raven našega delovnega človeka. Vsakemu nadarjenemu mlademu človeku je omogočen nadaljnji študij na srednjih, strokovnih in visokih šolah. Ljudska oblast skuša na polju ljudske prosvete nadoknaditi vse, kar smo zamudili v preteklosti. Vsa pozornost ljudskih prosvetarjev je posvečena vzgoji mladine. Tudi odrasli smo potrebni širšega znanja in razgledanosti. Mi proletarci, ki oblikujemo nov svet,

delamo danes z drugačnimi metodami, ki jih uvajamo v delo, kulturo in družbeni red. Mi gledamo na sodobno vzgojo mladine drugače, kot smo jo bili deležni mi sami v stari šoli, ko so nam ubijali v glavo rojstne letnice kraljev in cesarjev. Mi gledamo nazaj v zgodovino, na trpljenje tlačanov, delavcev in kmetov, na preganjanje izumiteljev in socialnih reformatorjev, ki so morali skrivati svoje izume in dognanja v nevarnosti za svoj življenjski obstoj.

Danes ima vsak posameznik možnost, da svoje znanje in sposobnosti uveljavi. Nihče ga pri tem ne ovira, nasprotno, še hvaležni smo mu za to. V čim večji meri kdo sodeluje, tem prej bomo obnovili našo domovino in tem prej si bomo ustvarili blagostanje. Tudi razlika med duševnim in ročnim delavcem naj izgine med staro šaro. V štiriletni domovinski vojni je, razen malih izjem, sodeloval ves slovenski narod. Ta narod naj bo združen tudi sedaj, ko gradi sebi in bodočim pokolenjem lepšo bodočnost. Vsa umetno ustvarjena nasprotstva, ki so pred vojno ločila umske in ročne delavce, naj se izravnajo v dobro vsem. Sindikati zastopajo koristi vseh delovnih ljudi. Seveda se ne bo

vse čez noč uredilo, toda v doglednem času bomo dosegli vse.

Hujškači, ki so nas prej cepili v razne struje, so ušli pred ljudsko sodbo. Mi pa, ki smo se prej med seboj prepirali na shodih in sestankih v interesu drugih, sedaj čas bolje izkoristimo z dviganjem proizvodnje, z udarniškim in kulturnim delom. Sledovi našega ustvarjanja so vidni vsepovsod. Kot smo bili enotni v borbah in v najhujšem trpljenju, tako bodimo tudi danes enotni pri gospodarski in kulturni obnovi.

Če danes v svetu naši ljudski zastopniki vzbujajo pozornost na mirovni konferencah, kjer zastopajo interese naše države, potem moramo tudi mi, duševni in ročni delavci s svojim pospešenim delom biti v lep zgled delavstvu vsega sveta. Nadeli smo si težka bremena, toda z dobro voljo in skupnimi napori jih bomo prenesli. Nešteto kovinarjev je dalo življenje za svobodo delovnega ljudstva, za svobodo naše izmučene zemlje. Ni jim bilo usojeno, da bi dočakali veliki dan, dan svobode. Zato čuvajmo vse pridobitve težke osvobodilne borbe, katere so oni plačali s svojim življenjem.

Plavžar - udarnik

Foto Slavko Smolej

Tehnični pokazatelji

Gospodarska izraba surovin in ekonomska proizvodnja zahtevata čim manjšo porabo izhodnega materiala.

Števila, ki povedo neobhodno potrebno množino katerega koli materiala, potrebnega za izdelavo enote gotovega produkta, so tako imenovani **pokazatelji**. N. pr. za pridobivanje ene tone belega grodlja smem porabiti eno tono koksa, da delam racionalno (= pokazatelj!)

Vse te številke so rezultat dolgoletne prakse in vestne statistike. Jasno je, da je premalo, če rečemo: za 1 tono belega grodlja potrebujem 1 tono koksa. Vsak plavžar ve, da je velikanska razlika med suhim ali vlažnim koksom, med debelim in drobnim koksom itd. Za primerjavo moramo torej uvajati tako imenovane *normalne ali normirane surovine, opredeljene točno po njihovih specialnih lastnostih*, ki bistveno vplivajo na potek procesa in svrha, za katero so namenjene.

Že od nekdaj se je skušalo izhajati z minimalno porabo surovin. Vendar je vsako podjetje skrivalo svoje izsledke, jih tajno čuvalo in prikrivalo, da le ne bi imela konkurenca koristi od tvojega dela.

Drugače je to v novi gospodarski dobi, v dobi načrtnega socialističnega gospodarstva, kjer je vsak dolžan pokloniti skupnosti svoje izsledke in uspehe, tako da z združenimi močmi dosežemo čim več.

Iz tega spoznanja je izbrala statistika porabe surovin za isti proizvod pri različnih proizvajalcih ter mogla ustvariti pravo sliko neobhodno potrebne minimalne količine surovin — ideal, ki ga moremo in moramo doseči — pokazatelj.

Uvedli se bodo sčasoma pokazatelji za vse važnejše surovine. Jasno je, da začnemo pri onih surovinah, ki nam manjkajo, ki jih drago plačujemo ali moramo nabavljati v inozemstvu in s katerimi smo prisiljeni, da do skrajnosti štedimo. Dalje z onimi, ki jih na veliko rabimo in katerih prekomerna poraba znatno podražuje proizvodnjo.

Za nas kovinarje pridejo za enkrat v prvi vrsti v poštev oni pokazatelji, ki so nam za leto 1947 predpisani, na primer za porabo:

1. koksa na 1 tono grodlja pri plavžu;
2. premoga na 1 tono jekla v martinarni;
3. izplen. dobrih ingotov na 1 tono vložka v martinarni;
4. poraba kokil na 1 tono jekla v martinarni;
5. porabo ognjevdržnega materiala v martinarni;
 - a) sintermagnezita na 1 tono jekla v martinarni;
 - b) sinterdolomita na 1 tono jekla v martinarni;
 - c) surovega dolomita za 1 tono jekla v martinarni.
6. izplen. valjarniških izdelkov na 1 tono vložka.

Ti pokazatelji, kakor pravimo torej tozadevnim normam, so znani prizadetim obratom. Podrobno jih zaradi tega tu ne bom navajal, opozarjam nanje le na splošno zaradi njih posebne važnosti, ker se mora o-njih poučiti vsak posamezen delavec, mojster, inženir. Pokazatelji nam pomagajo smotrno gospodariti s surovinami, štediti dragoceni material in racionalizirajo naše delo, razen tega so tudi trdna podlaga za naše tekmovanje in njegovo ocenjevanje.

Samo po sebi se razume, da bomo pri našem delu vedno stremeli za tem, da prištedimo čim več materiala, zlasti osnovnih surovin in da bomo našo potrošnjo skušali držati čim nižje od predpisanih pokazateljev.

Tovariši, vsi mi se moramo s pokazatelji dobro seznaniti, da po njih uravnavamo svoje delo! Poraba surovin zavisi od slehernega posameznika!

In zdaj še nekaj!

Razsipnost v tovarni! Glejte kamor koli, povsod propada in se razsipa različni material: draga ognjevdržna opeka, koks, premog itd. Najhujše pa je z lastnimi izdelki! Koliko pločevine, cevi, profilnega železa se uniči po malomarnosti in lenobi posameznikov, ki raje naročajo nov material, namesto da bi predelali in preuredili še uporabljivo v nove namene.

Tovariši, tako ne gre naprej. Četudi za enkrat ni pokazateljev za te slučaje, smo vendar prisiljeni spremeniti današnji način. In če ne bo šlo zlepa, bo moralo iti zgrda!

Nismo več Westnova tovarna, smo v državnem podjetju ter tako dolžni, da ravnamo kot z lastno imovino. Zato naj vsak od nas doprinese svoj delež!

Terseglav Vaso:

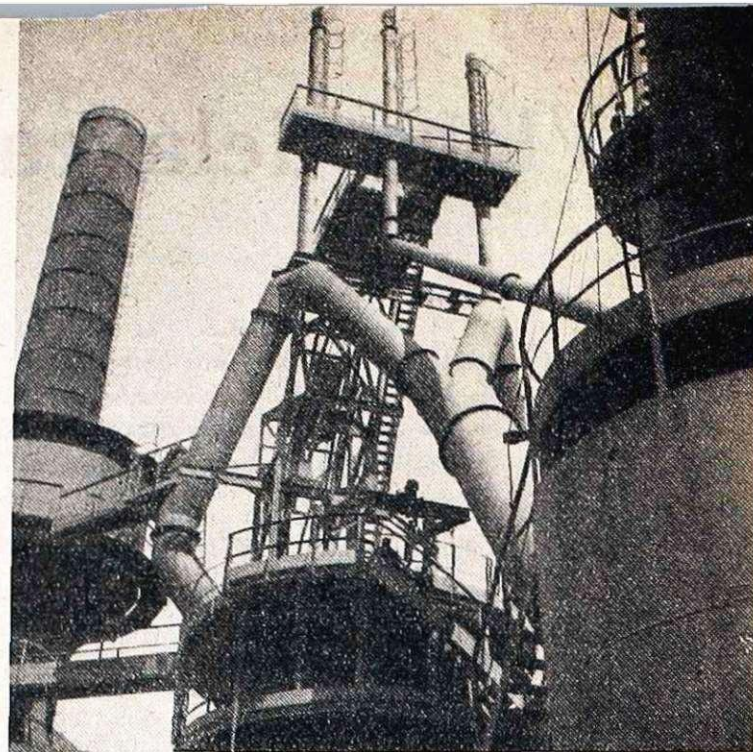
Nujnost in prednosti načrtnega dela

Načrtno delo v današnjem pomenu besede je za nas in za našo industrijo nov pojem, ki mora biti v skladu z velikimi izpremembami v gospodarskem življenju mlade ljudske države. Marsikdo ne razume pravega izraza — načrtno delo — ne ve h kakšnim ciljem stremi, kakšne prednosti prinaša in kako velik je njegov pomen in njegova nujnost. Naš namen je, našim čitateljem na kratko obrazložiti smisel in pomen načrtnega dela v sledečih vrsticah:

Smisel načrtnega dela je v vsaki industriji načrtati pot njenega razvoja v smeri, ki trenut-

Foto Slavko Smolej

V svobodi žarijo naši plavži... Foto Slavko Smolej

no in v bodoče najbolj ustreza in koristi izboljšanju gospodarskega stanja posameznikov, delovni skupnosti in države. Dirigirati dalje vrsto in količino njenih proizvodov, da bodo ustrezali tem najnujnejšim potrebam in glede na celotno stanje razvijati določene panoge industrije, katerih zmogljivost ne krije dejanskih potreb.

Ako izpustimo najstarejšo dobo človeškega razvoja in z njo dobo gospodarskega razvoja ter se ozremo samo na polpreteklo dobo, vidimo, da je zasledoval razvoj samo tako po vrsti, kakor količini enega izdelka v smer v finančnem pogledu za proizvajalca in potrošnika najbolj iskanega blaga. Vrsta proizvodov naše železarske industrije — lokalno mišljeno — se v bistvu do danes ni izpremenilo. Uvajajo se gotove vrste novih proizvodov, nekateri se tudi opuščajo in njih proizvajanje prenese na druge — prej nam konkurenčne železarne — v cilju bolj ekonomskega izkoriščanja obstoječih naprav. Te pregrupacije in z njimi zvezan ekonomski uspeh, pa ne služi finančni krepitvi enega podjetja, temveč služi splošnemu znižanju proizvodnih stroškov in prodajnih cen proizvodov vsake industrije.

S tem še ni podan ves smisel in pomen načrtnega gospodarstva, temveč le na kratko nakazana prednost, nujnost in splošne koristi takega gospodarstva.

V okviru naše delovne skupnosti se določa našim valjarnam in predelovalnim obratom vrstni in časovni red izdelovanja njih proizvodov glede na njih nujnost in splošno korist. Po potrebah teh obratov se ravna delovni program martinarne, plavžev in drugih proizvajalcev polizdelkov, ki služijo prvim za predelavo v končni izdelek.

Spraviti najprej vse potrebe in naloge posameznih obratov, povezati po najkrajši poti medsebojno delo, povečati storitev do najvišje mere zmogljivosti in razporediti vrstni red proizvodov tako, da se z njimi hitro in uspešno obnavlja in krepi naša gospodarska moč — to so naše naloge in dolžnosti na kratko nakazane v besedah — načrtno delo.

Naloge sindikalnih organizacij v svobodni ljudski državi

»V ljudski državi bo urejeno tako, da bo vsakdo pomagal po svojih močeh in da bo tudi zaslužil toliko, da bo lahko pošteno preživel sebe in svojo družino.«

(Predsednik vlade LRS Miha Marinko, 11. VII. 1946 na Jesenicah.)

Z uvedbo načrtnega gospodarstva v naši državi začeni s 1. jan. 1947. leta je tudi jeseniški delovni kolektiv prevzel obveznosti, preskrbeti našemu gospodarstvu predpisano količino železarskih izdelkov in tako sodelovati v izgradnji naše države. Uspeh načrtne proizvodnje je odvisen od prilik in neprilik, katere moramo izkoristiti do podrobnosti in ugotoviti napake, ki nas pri tem ovirajo. Zato je važno, da te napake poznamo, jih odpravimo ter dvignemo proizvodnjo do najvišje mere zmogljivosti.

Današnje sindikalne organizacije so v okviru širokega delokroga, ki ga imajo, temelj vsega delovanja v našem javnem življenju. Področje delovanja sindikata ne pozna meja in mu njegovo delo na vseh popriščih nalaga velike naloge. Garancija za uspeh leži v združitvi delavcev in intelektualcev, ki v skupnem delovanju izvršujejo naloge današnje nove človeške družbe.

S tem pa, ko je sindikat postal tako odličen činitelj na celotnem poprišču našega delovanja, bo moral vzgojiti članstvo sindikata v sposobne in razumne ljudi, kateri bodo imeli smisel za celotno delo, ki ga bodo znali pravilno usmeriti in pri vseh odločitvah napraviti koristne sklepe.

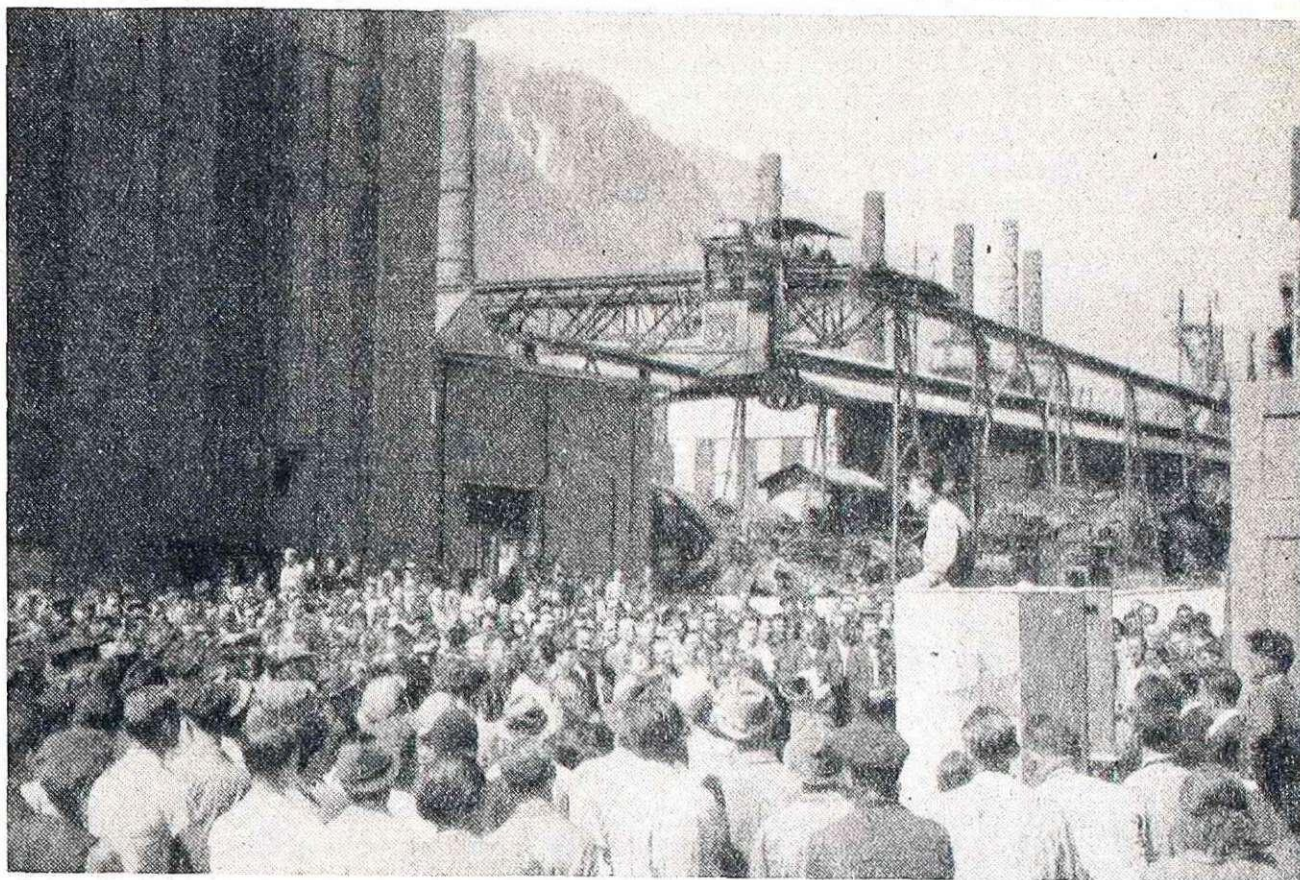
Temelj današnjega sindikata je zgrajen na načelu množičnega delovanja. To načelo mora biti vodilo vsega delovanja in udejstvovanja sindikata, vsi osebni interesi pa morajo biti podrejeni cilju skupnosti in enotnosti. Zaradi tega je neobhodno potrebno, dati članstvu na rednih sestankih povezavo z upravo sindikata ter ga tako aktivno pritegniti k sodelovanju in reševanju nalog in izvršitvi sklepov. S tako povezavo aktivnega sodelovanja se ustvarja pravo življenje organizacije ter istočasno pridobiva potrebna vzgoja in izobrazba bodočih vodilnih kadrov za sindikalne funkcije.

Naše obratovanje ima razne težave, tako na pomanjkanju energije in organizacije, predvsem pa na obratovalnih napravah samih, ki zaradi izrabljenosti ne morejo nuditi zadovoljivih pogojev izdelovanja in kvalitete, zlasti pri materialu za nadaljnjo predelavo. Na drugi strani pa tak material pri predelavi omogoča v mnogih primerih nevšečnosti pri delavstvu, ker ne doseže predpisane višine proizvodnje, in to zaradi nepravilno postavljenih delovnih norm, ki so v splošnem le pavšalno prilagojene splošnemu razvoju in nihanju proizvodnje. Na vsak način se mora dobiti možnost za ureditev obratovalnih naprav, katere naj bodo sposobne vršiti svoje naloge ter tako nuditi delavcu popolno možnost dviganja proizvodnje. Prav tako je važna ureditev delovnih norm, katere nihajo med posameznimi obrati v razliki 50 ali celo več odstotkov. Ureditev delovnih norm je zelo važna in zato naj se izvrši po enotnih načelih in v skladu s čim večjimi produkcijskimi možnostmi.

Zelo važna naloga sindikata je tudi ureditev varnostnih in higienskih naprav v podjetju, kakor tudi delavskih stanovanj. Nezgod je še vedno preveč, zato je njih preprečevanje zelo pereče, in bi bilo dobro tudi na stenočasih izdajati opozorila ter po predlogih delavcev varovati nevarna mesta. Higienske naprave v naših obratih niso zadovoljive, zato jih moramo izboljšati. Isto velja glede delavskih stanovanj; razmere so težke in to posebno v pogledu čistoče. Z odločno voljo se da veliko odpomoči. Stanovalce je treba opozarjati na škodljivost

nesnagne za zdravje. Gradnja novih stanovanj bo v doglednem času zavzela širši obseg in moramo paziti, da se bodo gradila res zdrava, svetla in praktična stanovanja za delavce in nameščence.

Pri izvrševanju splošnih gospodarskih nalog, pa ne smemo zanemariti duhovne in telesne vzgoje našega delovnega človeka. Vzgojiti moramo nov lik široko razgledanega, zdravega, odločnega in treznega človeka. S pritegnitvijo širokih ljudskih množic v prosvetno in fizikalno življenje bomo iz delavcev-hlapcev izoblikovali delavce-tovariše in borce, ki bodo čuvali pridobitve velike osvobodilne borbe. Duhovno in telesno zgrajeni delavci bodo z vso doslednostjo in temeljitostjo izvajali načrtno gospodarstvo in ustvarili lepšo bodočnost sebi in bodočim pokolenjem.

Proglasitev jeseniške kovinarske skupnosti za najboljši delovni kolektiv republike Slovenije. Govori minister za industrijo, tov. Franc Leskošek Foto Slavko Smolej

Franc Taler:

Nacionalizacija zasebnih gospodarskih podjetij

»Z zakonom o nacionalizaciji zasebnih gospodarskih podjetij postajajo naše delovne množice še v večji meri gospodarji svoje usode.«

(Boris Kidrič.)

Ljudska skupščina FLRJ je dne 5. decembra 1946 soglasno sprejela zakon o nacionalizaciji zasebnih gospodarskih podjetij. S tem zakonom je Ljudska skupščina postavila državni zgradbi močne in solidne gospodarske osnove.

Ta zakon, ki predstavlja enega največjih gospodarskih ukrepov v novi Jugoslaviji, je važen mejnik med starim in novim družbenim redom. S tem zakonom so podpržavljena glavna produkcijska sredstva in naprave, ki bodo dale močne in trdne gospodarske temelje mladi ljudski državi. Po dolgih letih neprestanih borb je delavski razred sedaj dosegel svoje pravice in nastopil je čas, ko si bodo tudi žuljave roke same krojile svoje zakone in postave.

Z izvedbo agrarne reforme in z nacionalizacijo zasebnih gospodarskih podjetij je sedaj izvedena socializacija naše ljudske države. Kmetje in delavci, ki so najmočnejši ustvarjalni činitelji v državi, so z izvedbo agrarne reforme in nacionalizacije zasebnih gospodarskih podjetij dobili

pri upravi ljudske države tudi prvo in tehtno besedo.

Sedaj si bo delavski razred še bolj zavihal rokave v zavesti, da dela v prvi vrsti za sebe, za svojo družino in za dobro domovine. Delavskega razreda ni omamila ta velika zmaga, pač pa mu je dala zavest, da njegovi veliki napor in težke žrtve v veliki osvobodilni borbi niso bile zaman in da so delavci sedaj resnični lastniki in gospodarji obče ljudske imovine in da so si s tem tudi naložili velike odgovornosti in bremena na svoja močna ramena.

S to zavestjo se bo ustvarjalna sila našega delavskega razreda še bolj okrepila.

Iz neprestanega presnavljanja se bo v doglednem času izoblikoval nov lik močnega, pridnega, treznega in široko razgledanega človeka, ki bo sam gospodar svoje usode. Pohod poštenih in delavnih ljudi gre pod vodstvom maršala Tita in KPJ svojo pot nemoteno naprej. Delavski razred bo izpolnil vse naloge, ki si jih je naložil na svoja pleča. Na naši strnjnosti in enotnosti se bodo razblinile vse grožnje. Na naši jekleni volji se bo razblinila v nič tudi atomska bomba — edino zastraševalno orožje, ki ga imajo še v rokah kapitalisti starega in novega časa.

Vzgoja strokovnih kadrov

Industrijska kovinarska šola na Jesenicah

»Mladi strokovni kadri bodo materialnim sredstvom vlili tisti življenjski tek, ki ga lahko vlije samo živ, zmožen človek, človek, ki je do konca vdan svoji stvari, svoji domovini, stvari svojega razreda, stvari vseh poštenih, pridnih in sposobnih ljudi.«

(Boris Kidrič.)

Mi, ki smo pri industriji, se menda vsi dobro zavedamo dejstva, da mora naš narod pristopiti v svojem delovnem poletu za obnovo čim prej pri istih in še višjih produkcijskih številkah ter pri istočasnem znižanju proizvodnih stroškov k dosledno dobri in najboljši kakovosti našega dela in izdelkov. Ko se razumljivo, po prestani uničevalni vojni borimo še z mnogimi težavami raznih značajev, tak prehod v skoku, čez noč, seveda ne gre, zlasti še, ko nam vsepovsod primanjkuje prvobitnih predpogojev za to, strokovno dobro izvežbanega in ponekod sploh potrebnega strokovnega kadra in naraščaja za naša sedanja in bodoča delovna mesta po naših tovarnah.

Če se ozremo po delovnih mestih naših tovarn, po mestih, ki zahtevajo po značaju svojega dela delavca-strokovnjaka, vidimo, da so ta mesta zasedena po večini z ljudmi, ki so stari nad 40 oz. 45 let. Po večini stari kadri, ker nam je prvič okupator pobil ali drugače uničil mnogo naših ljudi najlepših let, in to prav strokovni kader, ki ga nam danes najbolj primanjkuje; drugič se nam pa tu vleče greh iz bivše Jugoslavije, kjer je bilo premalo strokovnega šolstva in še, kar ga je bilo, je bilo šibko in breznačrtno. Vse preveč se je po teh

šolah teoretiziralo in premalo dajalo poudarka praktični strani strokovne vzgoje. To je bilo v državi, kjer je oblastnik kapitalist po mili volji lahko nastavljal v svojem podjetju inozemca in s tem zapiral vrata domačemu človeku, pač eden izmed nujnostnih izhodov ljudi, ki so delovali na strokovnih šolah. Kapitalistični gospodarski sistem stare Jugoslavije je tudi v tem pogledu vršil svoj pritisk, ker ni imel interesa, da bi se delovni ljudje dvignili v znanju, ker se je bal izobraženega delovnega ljudstva.

Tako so tovarne kot industrijska podjetja akumulirala le toliko srednjih strokovnih moči in strokovnega naraščaja, v kolikor ga jim je bilo potrebno, da se vzdrži fronta, ki naj vzdrži konkurenco z drugimi tovarnami oz. podjetji. Če pogledamo s te strani, pravilne strani, bivšo našo železarsko šolo pri KID, ki je imela, resnici na ljubo povedano, za maloštevilne ljudi dobro praktično in teoretično vzgojo in ki je za svoje delavnice vzgajala dobre pomočnike, vidimo, da je bila ustanovljena in vzdrževana pri življenju zgolj le iz kapitalistično konkurenčnih ozirov in v kolikor je bilo to v skladu za kapitalistični konkurenčni boj podjetja z ostalimi železarnami in industrijskimi konkurenčnimi podjetji. Dlje interesi starih gospodarjev KID niso šli, zato je bilo v stari Jugoslaviji prejetih v železarsko šolo pri KID v vsak prvi letnik največ 30 učencev, tako da je po treh letih obstoja šola štela v šolskem letu 1940/41 skupaj 84 učencev pri skoraj 6000 delavcih tovarne!

Prelomnica, ki je z zmago naprednih sil prestopane vojne nastala, je položaj tudi v tem pogledu korenito izpremenila. Danes ni boja vseh proti vsem. Zato imamo tu nove poglede na delo in odnos človeka ustvarjalca — delavca na svoje delo in dobrine. Danes ne delamo za nobeno notranjo konkurenco, danes tekmujemo z našim delom, ker ne delamo več za skupine ljudi, ki so v konkurenčnem boju med seboj, pač pa da si z delom vsi zgradimo in postavimo višjo raven našega življenja.

Ker pa ta pot vodi izključno preko kovine in v času, ko ves svet preživlja ogromen tehnični napredek, — ki bo verjetno vnesel še druge, docela nove elemente v proizvodnjo sile družbe, — je zgodovinska nujnost, da se naša država čim prej industrializira. Tega se menda zavedamo vsi. Industrializirati se mora posebno še, ker je naša država, država delovnega človeka in v največjem ustvarjalnem poletu, ki bi se lahko brez zadostne količine odločilne prvine za vsesplošni dvig države, kovine in ljudi, ki znajo s kovinami rokovati, znašla naenkrat v slepi ulici.

Učenec — žičar

Foto Slavko Smolej

Naša industrijska mladina na Jesenicah, upam, da se po prvem letu šolskega dela že dobro zaveda, z nekaj izjemami, ki so pač povsod, da bomo dosegli zaželene cilje koristne za vse nas le, če se bomo dosledno posvetili z vso zavestno samodiscipliniranostjo, voljo in predanostjo svojemu praktičnemu kvalitetnemu delu in delu s knjigo v roki. Besede maršala Tita niso bile izrečene zastonj: »Mi zahtevamo, da se mladina v prvi vrsti uči, da se marljivo uči.« Pri naši šoli so te besede program. Dosledna obveza za vse pri šoli, ki želimo po delu za skupnost tudi sebi najboljše.

Zavedamo se, da bomo pri svojem odgovornem delu z mladino samo po razgibanju vseh pozitivnih sposobnosti v mladem človeku, ki mora biti dobro in dosledno strokovno in politično podkovan za svoj bodoči poklic in stroko, mogli doseči to, kar želimo. Samo s človekom, ki ima samozavestno vero v ustvarjalno moč svojih rok in uma.

Vsi mi se moramo zavedati, da so široka obzorja rasti in ustvarjalnega napredka vseh nas mogoča le tedaj in jih bo mogoče doseči le, če bo vsakdo na svojem mestu postavil sebe kot celega človeka z mislijo na skupno stvar in dobro.

Industrijska kovinarska šola je žal utesnjena v starojugoslovanskih učnih prostorih — v treh učilnicah se tekom tedna predrenja 9 razredov s 15 do 18 ur tedenskega teoretičnega pouka po razredu — in delavnicah pri pomanjkljivem parku potrebnih strojev, je z letošnjim letom v okviru danih možnosti z uspehom zaključila šolsko leto. Obrati so dobili po zaključnem teoretičnem in praktičnem pomočniškem izpitu priliv 98 mladih pomočnikov, ki so vsi v produkciji. Skupno je danes na šoli 224 učencev, t. j. 140 učencev več, kot jih je bilo v šolskem letu 1940/41! Med sedanjimi učenci šole je tudi sedem Albancev, ki so gostje naše države in se bodo pri nas izučili poklicev, ki so potrebni mladi republiki Albaniji. Prihodnje leto je 85 kandidatov, ki bodo polagali pomočniški izpit, in sicer v sledečih strokah: valjavci, železolivarji, strojni ključavničarji, ključavničarji, železostugarji, gradbeni in modelni mizarji ter elektro- in vodni instalaterji.

Treba bo misliti na to, če naj se glede na konkretne potrebe izkoristijo do skrajnih mej dane možnosti učenja po naših delavnicah in obratih, da se v doglednem času, ki ga ni zamujati, čim prej pristopi k realizaciji prepotrebne zgradbe tako za šolo, vzorne učne delavnice in iz vzgojnih razlogov prav tako potrebnega internata. To ni predlog, to je absolutna nujnost. Šoli je potrebna samostojna zgradba, ker v kolikor se ne bo pristopilo radikalno k rešitvi tega problema, industrijska kovinarska šola na Jesenicah ne bo v stanju, da bo zadostila zahtevam, ki se ji stavljajo v pogledu usposabljanja novih kadrov v težki industriji in ki bi jih po svojem dosedanjem delu zmogla, za važne naloge industrializacije naše države. Prav posebno pa pri industrializaciji v težki industriji, ki ima odločilno vlogo tudi v povojnem gospodarstvu.

Delovne norme in njih pomen za narodno gospodarstvo

Klic po delovnih normah, ki se tako pogosto ponavlja v naši javnosti, smemo smatrati kot logično zahtevo današnje nove dobe, dobe načrtnega gospodarjenja. Čeprav so nam norme kot izraz novost, so nam vendar po svojem bistvu že od prej znane. Povsod tam, kjer imajo uvedeno akordno mezdno razmerje, torej plačo po storitvi, morajo imeti postavljene tudi nekatere norme. Te norme pa seveda v večini primerov ne odgovarjajo stavljenim zahtevam in so potrebne temeljitega prečiščenja.

Kaj je torej norma?

Norma je storitev povprečnega delavca, ki je za določeno delo primerno uvežban ter dela pod določenimi tehničnimi pogoji z neko povprečno intenzivnostjo.

Normo lahko izrazimo materialno, n. pr. 1200 kg produkcije na 8 ur, ali pa časovno, n. pr. 400 minut porabljenega časa na eno tono produkcije. Drugi primer je praktičnejši za obračunavanje.

Določitev norme za neko proizvodnjo je velikega gospodarskega pomena. Že iz navedenega lahko spoznamo, da moramo smatrati normo predvsem kot **merilo storitve**. To merilo naj bi bilo čim bolj ustaljeno, ker bi sicer izgubilo merjenje svoj pravi smisel. Zato moramo smatrati kot nepravilno, če poroča časopisje, da so nekje »dvignili« norme. Norme dvignemo le tedaj, če so bile napačno postavljene. Pravilno postavljene norme pa le v tem primeru, če so se izpremenili tehnični pogoji dela. V vsakem drugem primeru pa govorimo le o **prekoračenju norme**, ki pa mora ostati kot merilo stalna.

Samo take norme nam res lahko služijo kot merilo uspehov v tekmovanju med posameznimi industrijami. Ta tekmovanja kot najnovejša oblika proizvodnje v novem socialističnem družabnem redu bodo lahko ogromno doprinesla k obnovi naše domovine in čim hitrejšemu nasičenju potreb najširših ljudskih množic. In ravno pravilno postavljene norme bodo ohranile ta tekmovalni duh, da bo čim hitrejši.

Isto velja tudi za določanje udarnikov. Tudi ta častni naslov junakov dela lahko določa le pravilno postavljena norma.

Kot posebna značilnost današnjega družabnega reda je stremljenje po načrtnem gospodarstvu. Merilo takega gospodarstva so splošne potrebe ljudskih množic in cilj čimprejšnja zadovoljitev teh množic z vsemi dobrinami. To je v znatnem nasprotju s prejšnjim, kaotičnim, kapitalističnim gospodarstvom, ki je bilo usmerjeno le na dosego čim večjega dobička.

Delo državne načrtna komisije pa bi bilo zelo olajšano, če bi imele že vse industrije postavljene pravilne delovne norme. V tem primeru bi lahko točno poznali vso zmogljivost posameznih industrijskih panog. Kdor hoče namreč razumno gospodariti, mora predvsem vedeti, s čim lahko razpolaga.

Posebno vrednost pa imajo pravilno postavljene norme za pravično nagraditev delovne storitve. One ustvarjajo v obratu zadovoljstvo in veselje do dela, kar vse skupaj močno vpliva na dvig produkcije. Oglejmo si najprej, kakšno stanje vlada tozadevno še danes po nekaterih obratih.

Nekakšne norme poznajo naši obrati že tudi danes, kot je bilo že omenjeno. Toda, kako so bile te norme postavljene! Obratovodstva so postavljala te norme navadno kolikor mogoče visoko, ker so že s tem računala, da bo treba popustiti. Prav tako pa je delavstvo zahtevalo zase čim nižje postavljene norme, ravno tako v prepričanju, da bo, če bi bilo treba, že lahko pristalo tudi na višje norme. In tako se je vleklo to mešetarjenje včasih zelo dolgo, celo več mesecev, dokler se nista nekje približno na sredini pogodila delodajalec in delavstvo. Tako eden kakor drugi pa je bil pri tem prepričan, da je kakor koli oškodovan. To je popolnoma razumljivo, saj niti eden niti

drugi ni prodrli tako globoko v bistvo teh vprašanj, da bi prišel do neke trdne podlage, ki bi ustvarjala pravično ravnovesje.

Poleg tega pa so še porazno vplivale na delavstvo tudi tako imenovane »akordne škarje«, ki so zmeraj stopile v akcijo, kakor hitro je dosegel zaslužek v nekem obratu tako višino, da se je zdelo obratovodstvu, da je pač norma prenizka. Vse to je občutno hromilo delavoljnost delavstva in ustvarjalo nerazporejenost proti takemu gospodarskemu redu.

Zaradi slabo postavljenih norm pozna skoraj vsak obrat gotove »slabe sorte« produktov, pri katerih nikakor ne more doseči takega akordnega faktorja, ki bi ustrezal vloženemu trudu intenzivnega dela. Po drugi strani pa poznajo zopet gotove dimenzije, pri katerih z lahkoto dosežejo predvideno storitev. Vse to pa povzroča, da se delavstvo potem brani teh slabih sort.

Nasprotno pa omogočajo pravilno postavljene norme, da delavec vedno enako lahko ali težko doseže svoj akordni faktor, ne glede na dimenzijo ali kvaliteto izdelka, če je le vložil v delo vedno enak trud.

Poleg tega mora veljati še sledeče pravilo: **Zaslužek, dosežen na podlagi pravilno postavljene norme, je neomejen!** Akordne škarje morajo izginiti iz uporabe v naših obratih!

Sedaj pa pridemo do vprašanja, kako naj postavimo te norme, da bodo vsestransko ustrezale pravičnim interesom obeh činiteljev, tako delavca-posameznika, kakor tudi delovne skupnosti kot delodajalca. Kakor vemo, so vse naše dosedanje norme postavljene čisto pavšalno, večinoma na statistični podlagi. Tudi vsako ocenjevanje, tako delavca kot tudi njegove storitvene stopnje, temelji na čisto subjektivni podlagi. Te subjektivnosti sicer ne moremo odpraviti popolnoma, vendar pa moramo poizkušati, da jo čim bolj spremenimo v računsko objektivnost. To pa v precejšnji meri dosežemo s pomočjo časovnih in delovnih študij.

Potrebo študija dela je kot prvi spoznal ameriški inženir Taylor pred približno 60. leti. On je bil tudi prvi, ki je vse to proučevanje dela postavil na znanstveno podlago. Za njim so delo nadaljevali njegovi sodelavci. Polagoma so se razvili posebni sistemi delovnih študij, ki jih poznamo pod različnimi imeni, kot Bedaux, Refa, Stahanov in drugi. V bistvu pa so si vsi ti sistemi zelo podobni. To je čisto razumljivo! Nihče ne more preko določenih gospodarskih zakonov! V vsakem gospodarskem in političnem družabnem redu se mora proizvajati **gospodarno!**

Tudi mi se bomo poslužili takega sistema proučevanja dela v svrhu določitve naših za-

htevanih norm. Po skrbnem opazovanju in študiju dela, bomo isto najprej glede na dane prilike čim smotrnejše uredili. Nato pa bomo izmerili čas trajanja delovnega postopka, pri čemer bomo upoštevali poleg dejanskega časa obdelave tudi vse tiste čase priprave in izgubne čase, ki tekom dela neizogibno nastopajo. Po izvedenosti dobjenih podatkov in z upoštevanjem storitvene stopnje delavca, bomo postavili normo, ki bo temeljila na tako trdni podlagi, da ji ne bo mogel nihče ugovarjati.

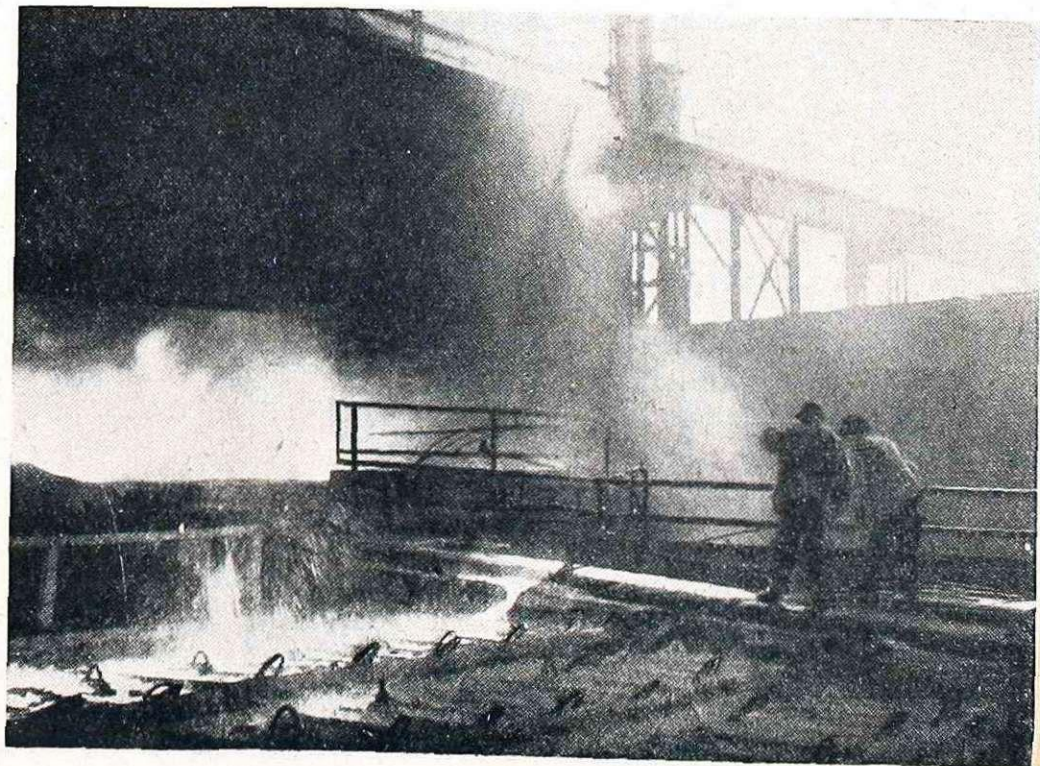
Da je ravno delovni čas tisti faktor, ki pri tem najprej stopi v ospredje, je povsem naravno. Ne moremo si namreč predstavljati — če gledamo s stališča obrata — nobenega delovnega načrtovanja, nobenega postavljanja terminov, ki ne bi bilo zgrajeno na pravilno ugotovljenih delovnih časih. Ravno tako pa brez tega ne moremo izvesti tudi nobene smotrne razporeditve dela na posamezne stroje, kakor tudi nobene jasne kalkulacije lastnih stroškov. Prav isto pa velja tudi za pravilno postavljeno normo. Zato kakšen eventualni odpor proti merjenju z uro-štoparico nikakor ni upravičen.

Postavlja se končno še vprašanje, kdo je poklican, da postavlja delovne norme po naših obratih. Pri tem moramo upoštevati kot pravilo sledeče:

Norme ni mogoče postaviti nikjer za zeleno mizo, temveč samo na kraju samem v obratu, z merjenjem dejanske nastopajočih časov, po predhodnem študiju in smotrnem oblikovanju delovnega postopka.

Postane torej popolnoma jasno, da more to delo izvršiti le strokovnjak iz obrata, ki mu je določeno delo do potankosti poznano. Pri proučevanju in merjenju delovnega postopka bomo še zmeraj naleteli na primer, kot posledico preteklega kapitalističnega doba, da bo skušal opazovani delavec svoje delo umetno zavirati. To dela pač zato, da bi s popačenjem ugotovljenih časov izbil zase čim ugodnejšo normo. V takem primeru mora časomerilec, kot strokovnjak, spregledati tak poizkus ter primerno oceniti storitveno stopnjo delavca.

Za obvladovanje tehnike časovnega snimanja in izvedenosti dobjenih podatkov je potrebno, da opravi bodoči časomerilec poseben tečaj, kjer si bo tudi osvežil potrebno računsko znanje. Poleg vsega pa je potrebno, da spozna globoki pomen in vrednost svojega novega poklica, kateremu se je povsem prostovoljno posvetil. Zavedati se mora predvsem važnosti delovne študije, ki je prav za prav bistven del njegovega udejstvovanja. Smotrno oblikovanje in organizacija dela imata namen dvigniti našo proizvodnjo, znižati proizvodne stroške, da bi

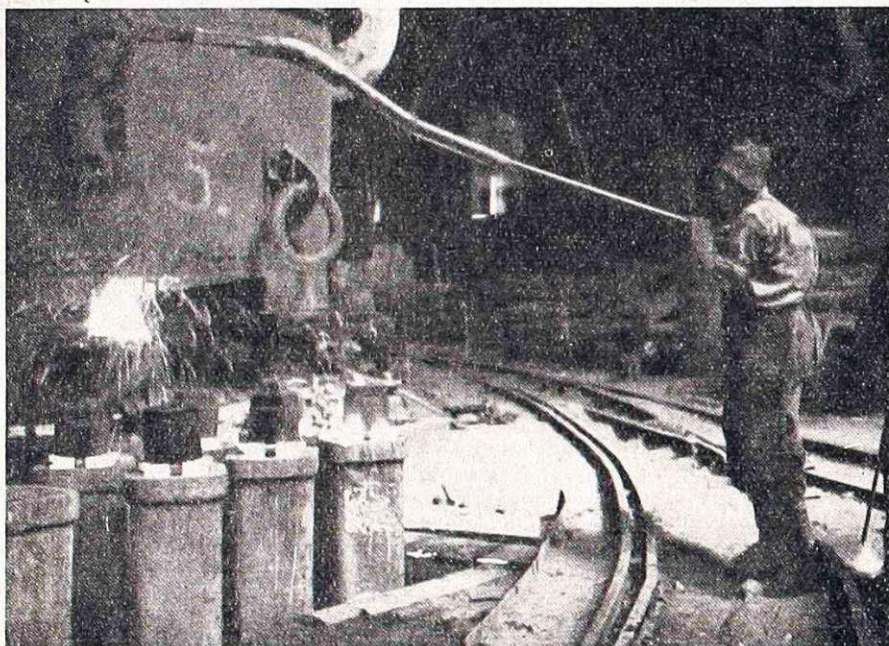

Pri planžih
Foto
Slavko Smolej

V martinarni

Foto
Slavko Smolej

Valjavci

Foto
Slavko Smolej

postale tako te dobrine dostopne najširšim ljudskim slojem, poleg tega pa tudi olajšati delo sočloveku do skrajne možnosti.

K vsemu temu pa nam po svoje pripomorejo tudi pravilno postavljene norme, ker nam omogočijo dpego relativne pravičnosti v mezdnem razmerju obrata. Zavedati se namreč moramo, da najmanj 50% vseh pritožb glede plač ne izvira toliko iz občutka, da bi bile te absolutno prenizko določene, nego, da so relativno nepravične. Z upostavitvijo te relativne pravičnosti bomo odstranili pomembno psihološko oviro v naši produkciji.

Končno še nekaj glede ugovora, češ, da se postavljanje norm delavstva ne tiče, da je za to merodajen nek drug forum. Delavstvo naj bi bilo na normah samo v toliko zainteresirano, da bi bile te zanj čim ugodnejše, ne glede na pravičnost.

Takšna miselnost je vladala v pretekli kapitalistični dobi. V času, ko se je delavstvo dolga desetletja borilo za svoje pravice, res ni bilo pritegnjeno k reševanju takih vprašanj. Tedaj so v glavnem postavljali norme podjetniki sami, kot predstavniki kapitalističnega družabnega reda, nosilca oblasti. Sedaj pa se je položaj bistveno spremenil. Delavstvo je doseglo svoje pravice. Po sindikatih ima odločilen vpliv na vodstva podjetij. Vsekakor velike pravice, a tudi velike odgovornosti. Nikakor namreč ni mogoče, da bi delavstvo pri prevzemu oblasti prevzelo samo pravice, samo vpliv na vodstva podjetij, nego so s tem neizogibno združene tudi nekatere dolžnosti. Ena takih dolžnosti, ki jo je prej v glavnem vršilo podjetje samo pa je tudi postavljanje pravičnih in pravičnih delovnih norm in urejevanje mezd-nih vprašanj.

Če je bilo torej kdaj mogoče postaviti neke pravične, objektivne norme, mora to biti možno danes. Sedaj se več ne pogajata dva nasprotujoča si faktorja, delavstvo in delodajalec, katerih interesi bi se križali. Nasprotno, sedaj si delavski kolektiv, kot nosilec oblasti, sam sebi odmerja norme prav tako, kot si kmet sam določa čas, kdaj bo požel pšenico na svoji njivi, da bo potem še pravočasno posejal ajdo itd.

Gledano s tega stališča, je vprašanje postavljanja delovnih norm kolektivno vprašanje, na katerega rešitvi smo zainteresirani mi prav vsi in ki ga moramo zategadelj tudi skupno reševati.

Zaostale tepejo

»Včasih sprašujejo, kaj ne bi bilo dobro, če bi nekoliko zadržali tempe, zadržali gibanje? Ne, sodrugi, ne sme se! Tempov ne smemo zmanjšati! Narobe, moramo jih primerno našim silam in možnostim povečati. To zahtevajo od nas obveznosti napram delavcem in kmetom ZSSR. To zahtevajo od nas naše obveznosti napram delavskemu razredu vsega sveta.

Zadržati tempe — bi pomenilo zaostati. Zaostale pa tepejo. Toda mi nočemo biti tepeni. Ne, nočemo! Zgodovina stare Rusije je obstajala, med drugim, v tem, da so jo zaradi zaostalosti neprestano tepeli. Tepeli so jo mongolski hani. Tepeli so jo turški begi. Tepeli so jo švedski fevdalci. Tepeli so jo poljsko-litovski pani. Tepeli so jo angleško-francoski kapitalisti. Tepeli so jo japonski baroni. Tepeli so jo vsi — zaradi

njene zaostalosti, zaradi njene vojaške zaostalosti, zaradi kulturne zaostalosti, zaradi državne zaostalosti, zaradi industrijske zaostalosti, zaradi kmetijske zaostalosti. Tepeli so jo zato, ker se je to izplačalo in ker se je to lahko delalo nekaznovano. Spomnite se besed predrevolucionarnega poeta: 'Ti uboga, ti bogata, ti mogočna, ti brezmočna matuška Rusija'. Te besede starega poeta so se ti gospodje dobro naučili na pamet. Oni so Rusijo tepeli in govorili: 'Ti bogata' — torej se lahko na tvoj račun okoristimo. Tepeli so jo in govorili: 'Ti uboga, brezmočna' — torej te lahko tepemo in ropamo neka-znovano. Tak je zakon izkoriščevalcev — tepsti zaostale in slabe. Volčji zakon kapitalizma. Ti si zaostal, ti si slab — to pomeni, ti si kriv, torej se te lahko tepe in usužnjuje. Ti si mogočen — torej imaš prav, tebe se je treba bati.

Evo, zakaj ne smemo več zaostajati.

V preteklosti nismo imeli in nismo mogli imeti domovine. Toda sedaj, ko smo strmoglavili kapitalizem, oblast pa je pri nas delavska — sedaj imamo domovino in bomo branili njeno neodvisnost. Ali želite, da bi našo socialistično domovino ubili in da bi zgubila svojo neodvisnost? Ako pa tega nočete, tedaj morate v najkrajšem času likvidirati njeno zaostalost in razviti resnične boljševiške tempe v gradnji njenega socialističnega gospodarstva. Drugih poti ni. Zato je Lenin za časa Oktobrske revolucije dejal: 'Ali smrt, ali pa dohiteti in prehiteti napredne kapitalistične dežele.'

Mi smo zaostali za naprednimi deželami za 50 do 100 let. Ta presledek moramo prebežati v desetih letih. Ali to naredimo, ali pa nas zdrobijo.

(Stalin, Vprašanja leninizma.)

Naše delovno tekmovanje

Štiri leta velike domovinske vojne so združile vse delovno ljudstvo v osvobodilnem boju proti fašističnim osvajalcem. Delavski razred, strnjen in enoten v orožju, je po zmagi prevzel na svoja ramena najvažnejšo in najtežjo nalogo obnove domovine in izgradnje države. Velikanski temeljni preobrat na osnovi pridobitev osvobodilne borbe, je čez noč pometel gospodovlno kliko s krmila države. Oblast v državi je prevzelo ljudstvo v svoje roke in delavski razred je s tem postal eden glavnih stebrov nove državne zgradbe.

S tem je prevzel nase nad vse odgovorno in življenjsko važno nalogo obnove in izgradnje gospodarstva, ki je v temeljih izpremenila tudi odnos do dela. Delo je tista gibalna in ustvarjalna sila, ki prinaša blagostanje in srečo posamezniku in vsej narodni skupnosti. Zato dvigajmo proizvodnjo do skrajnih mer zmogljivosti. Čim višja bo proizvodnja, tem cenejši bodo izdelki, čim bolj temeljito in smotrno bomo izkoriščali pogonske sile, surovine in druga sredstva, tem prej bomo dosegli pocenitev življenjskih potrebščin, tem prej bomo dosegli blagostanje in tem prej bo naša nova država ozdravljena vseh težkih ran velike vojne.

Mi moramo dvigati proizvodnjo v interesu nas samih. Kadar bo vsa industrija in vsa obrt v državi v polnem teku in kadar bo delovni čas do potankosti izkoriščen z delom, šele takrat bodo za nas nastopili boljši časi.

Naš delovni kolektiv je takoj sledil pozivu centralne uprave Zveze delavcev in nameščen- cev kovinske industrije Jugoslavije z dne 11. in 12. februarja t. l., da uvede v svojih obratih prvomajsko medobratno tekmovanje.

To delo je bilo zelo težko organizirati glede na različen obseg in strukturo obratov, toda dobra volja premika tudi gore. Ni bilo vse dobro, kar smo zastavili, tu in tam so se pojavile težke ovire in napake, toda pri delu smo se stalno učili in od dne do dne pridobivali nove izkušnje.

V vsej dobi tekmovanja je med seboj tekmovalo 19 obratnih skupin, v katerih smo zaposleni vsi uslužbenci naše velike delovne skupnosti. Pri tekmovanju se je polagalo največjo pažnjo proizvodnji, prihranku surovin in pogonskih sredstev, prostovoljnem uram za obnovo, strokovni organizaciji, delovnim izboljšavam, delovni disciplini, delavskemu tisku, ljudski prosveti in fizikulturi.

Borba za prva in zadnja mesta je bila v vsej dobi prvomajskega tekmovanja zelo živahna. Vsaka izgubljena točka je močno vplivala na končno oceno ter potisnila ta ali oni obrat proti vznožju tekmovalne tabele.

Skupna ocena obratov v prvomajskem medobratnem tekmovanju, ki je trajalo od 1. marca do 1. septembra, je sledeča:

1. mesto žičarski obrati	2.316,87 točk
2. „ jeklarna	2.293,50 „
3. „ promet	2.254,68 „
4. „ mehanična delav.	2.247,93 „
5. „ Javornik II.	2.180,60 „
6. „ Javornik III.	2.152,35 „
7. „ opekarna	2.149,84 „
8. „ livarne, model. miz.	2.142,28 „
9. „ Javornik I., žič. valj.	2.141,44 „
10. „ plavž	2.101,58 „
11. „ cevarna	2.095,26 „
12. „ laboratorij	2.084,11 „
13. „ energijski oddelek	2.024,84 „
14. „ nameščenci	2.020,41 „
15. „ konstruk. delavnica	2.017,44 „
16. „ gradbeni oddelek	1.981,49 „
17. „ vajeniška šola	1.965,90 „
18. „ ekonomat	1.923,50 „
19. „ pomožno osebje	1.906,57 „

V dobi šestmesečnega tekmovanja so bile dosežene sledeče povprečnine:

Proizvodnja blaga je narasla za:	41,00 %
Prihranek na materialu znaša na obrat:	11,67 %
Prostovoljne ure za obnovo:	87,86 %
Število organiziranih delavcev:	96,05 %
Neupravičeni izostanki so znesli:	0,30 %
Število oseb, ki so se udeleževale pri prosveti in telesni vzgoji:	30,29 %
Število naročnikov »Delavske enotnosti«:	19,43 %
Število uslužbencev je v tej dobi naraslo za:	15,29 %
Vzporedno s staležem je padlo število prostovoljnih ur za obnovo za:	8,89 %
Neupravičeni izostanki so padli za:	12,00 %
Število organiziranih je padlo za:	2,75 %
Prosveta in fizikultura sta se dvignili za:	17,16 %
»Delavska enotnost« za:	96,59 %

Predlogov za izboljšanje dela je bilo v tej dobi poslanih 113, od teh je bilo nagrajenih 32, s skupnim zneskom 24.000 din.

Prehodno medobratno zastavo so si priborili v posameznih tekmovalnih mesecih sledeči obrati:

Za marec: žičarski obrati s	380,06 točkami
za april: promet s	392,17 točkami

za maj: Javornik II. s	365,91 točkami
za junij: jeklarna s	384,99 točkami
za julij: jeklarna s	385,12 točkami
za avgust: žičarski obrati s	373,13 točkami

Na višino pridobljenih točk so močno vplivali nagrajeni predlogi za izboljšanje dela. V aprilu je najboljšo oceno dobil za predloge obrat promet.

Prvomajsko medobratno tekmovanje je bilo za naš veliki delovni kolektiv zaključeno s pomembnimi uspehi.

Oddelek za črno metalurgijo pri Ministrstvu za rudarstvo FLRJ je na podlagi poročil o prvomajskem tekmovanju proglasil:

Kranjsko industrijsko družbo na Jesenicah kot najboljšo podjetje črne metalurgije v Jugoslaviji.

Glavni odbor Enotnih sindikatov v Ljubljani pa je proglasil našo delovno skupnost

kot najboljši delovni kolektiv vseh strok Slovenije.

Naš delovni kolektiv je zmagovalec tudi v novembrskem tekmovanju.

Glavni odbor Enotnih sindikatov za Slovenijo, je na svoji seji dne 25. novembra 1946 proglasil:

Delovni kolektiv Kranjske industrijske družbe kot najboljši delovni kolektiv vseh strok Slovenije, ki prejme v znak priznanja prehodno zastavo od GOZS Slovenije.

Zmagoviti obrat se vrača na svoje delovno mesto

O tekmovanju

»Največja vrednost tega tekmovanja pa je v tem, da poraja koreniti prekrat v gledanju ljudi na delo, kajti ono pretvarja delo iz sramotnega in težkega bremena, kakršnim se je smatralo poprej, v stvar časti, v stvar slave, v stvar kreposti in junaštva. V kapitalističnih deželah ni in ne more biti ničesar temu podobnega. To, po čemer ljudje najbolj hrepenijo in kar uživa družbeno

priznanje tam, pri njih, pri kapitalistih, je — imeti rento, živeti od obresti, biti prost dela, ki se smatra za sramoten opravok. To pa, po čemer ljudje najbolj hrepenijo in kar uživa družbeno priznanje pri nas, v ZSSR, je — imeti možnost, postati junak dela, možnost, postati junak udarnišтва, obdan z avreolo spoštovanja med milijoni delovnega ljudstva.

(Stalin, Vprašanja leninizma.)

Odločilna je kvaliteta dela

Sodelavci sami pišejo najaktualnejši članek z našega in sploh z vsakega delovnega področja

Članek, da naj napišem. Napisal ga bom in ker bom zabeležil tisto, kar so sodelavci stvarno napravili, bo sestavek gotovo najbolj učinkovit.

Pred nami je samo eno neizprosno dejstvo: **ako hočemo, da bo dobro, si moramo to ustvariti z delom.** Za posameznika velja to, za skupnost, za celoto. Delo je prvo in neizbežno. Lahko ima delo še kake druge blažene lastnosti in ima jih (kdor je bil kdaj brezposeln, je občutil, kaj se pravi biti ločen od procesa ustvarjanja tudi v duševnem smislu), toda mi tu ne bomo pesnili, temveč ocenili delo kot neobhodno sredstvo za dosego cilja.

Delati moramo že zato, da ohranimo obstoječi življenjski standard. Če pa ga hočemo izboljšati in razširiti, kar je vendar najbolj splošna težnja, moramo povečati učinkovitost dela. Blagostanje se da dvigniti in razširiti samo po povečanem uspehu dela.

Kako pa povečamo uspeh dela?

Več lahko napravimo tako, da **več delamo**, to se pravi, da dela čim več ljudi, da čim bolj marljivo delamo, da podaljšamo delovni čas. Če dela veliko ljudi, če pridno delajo in kar naprej delajo, se mora neke poznati. To je ena pot in je čisto jasna. Vsi ljudje se morajo vključiti v delovni proces, kajti dobrin se ne moreš samo posluževati, temveč moraš zanje tudi prispevati. Ni še dobro niti pri nas, milijoni in stotilijoni pa niti te mere ne poznajo, zato je priporočiti hitro in marljivo delo. In navsezadnje: življenje ni praznik... sedaj še ni. Bodimo odkriti, ta pot ni najbolj simpatična, sam ljubi napor je je, toda nujna je in izven debate. Še dolgo bomo morali riniti po njej.

Je pa še druga pot. Več lahko napravimo predvsem, ako **bolje delamo**. Človek ni samo garač, temveč predvsem duhovni ustvarjalec. V tehniki demonstrira to duhovno zmagao nad primitivnim delom vsak dan; izločuje ga in nadomešča s kvalitativnim. Princip te poti ni toliko, težko delati, kar naprej delati, temveč navsezadnje: lahko, manj delati, lažje delati, a več napraviti. Ta pot je človeškemu dostojanstvu že bližja. Poudarjena je tudi v osnovi ocenjevanja udarnosti, kjer se podaljšani delovni čas ne upošteva. Udarnik nisi, ako si doprinesel večjo storitev s podaljšanjem delovnega časa, temveč obratno. Marljivost pa bo morala biti upoštevana vse dotlej, dokler ne bodo vsi ljudje enako vestni.

Več lahko napravimo torej, ako **več delamo** (več delovnih ur in več naprežanja), ali pa, ako **bolje delamo** (boljša kvaliteta dela). Povsod prehod še ni mogoč, delovne ure in napor so še vedno nuina osnova; ponekod bo tudi tako ostalo, kajti strmino bo treba kositi vedno v bregu. Spremembe se porajajo počasi, toda nevzdržno, duh zmaguje nad materijo. Napor je nuino zlo, odločilna je kvaliteta dela, bodočnost je posvečena njej.

Kako se napravi tak prehod?

Pove naj primer jeseniškega kovinarja: Dva kvalificirana delavca sta ob trošenju kovaškega ognja izdelala v 8 urah 100 komadov gotovega izdelka — in pridno sta morala delati. Nek kovinar pa si je domislil, da bi se dal izdelek proizvajati drugače, in je predložil nov postopek. Predlog je bil izveden. Po novem načinu izdelal en priučen delavec v istem času 500 do 600 komadov enakih izdelkov. Torej prej dve kvalif. moči, trošenje goriva, znojenje in 100 komadov, sedaj ena oseba z lahkoto 5krat več.

To je ta prehod, to je pot kvalitete dela!

Ne moremo navesti vseh izboljšav, ki so jih povzročili jeseniški kovinarji s predlogi za izboljšanje dela, mnogo jih je. Vzpodbuden bo že samo bežni statistični pregled poslovanja in uspeha od osvoboditve do decembra 1946:

I. ŠTEVILO VPOSILNIH PREDLOGOV

	1945	1946
januarja	—	41
februarja	—	25
marca	—	37
aprila	—	12
maja	—	23
junija	2	16
julija	4	15
avgusta	11	10
septembra	11	12
oktobra	5	16
novembra	6	12
decembra	10	?
Skupno	49	189 = 238 predl.

Izreden porast števila predlogov v prvih mesecih 1946 je povzročil razpis tekmovanja za najboljši predlog. Sicer poteka sodelovanje spontano, brez vsakih propagandnih akcij.

Primerjava šestmesečja junij-november kaže v letu 1946 porast za nad 100 %.

II. UPORABNOST VPOSILNIH PREDLOGOV

Od skupno 238 vposilanih predlogov je bilo do 1. XII. 1946 obravnavanih 227 predlogov.

Od teh je:

Že izvedenih	113 predlogov
delno izvedenih	33 "
v izvedbi	25 "
drugod izvedljiv	1 "
	172 predlogov ali ca. 75 %
pozneje izvedljivih	19 predlogov
v študiju	21 "
neizvedljivih	15 " ali ca. 6.5 %
	55 predlogov ali ca. 25 %

Med predloženimi idejami je torej večina uporabnih stvari (75%), ki so več ali manj takoj izvedljive.

Neizvedljivih je bilo samo 15 predlogov (6.5%), pa še med temi je nekaj takih, ki so dali vzpodbudo za boljšo rešitev načrtnega problema.

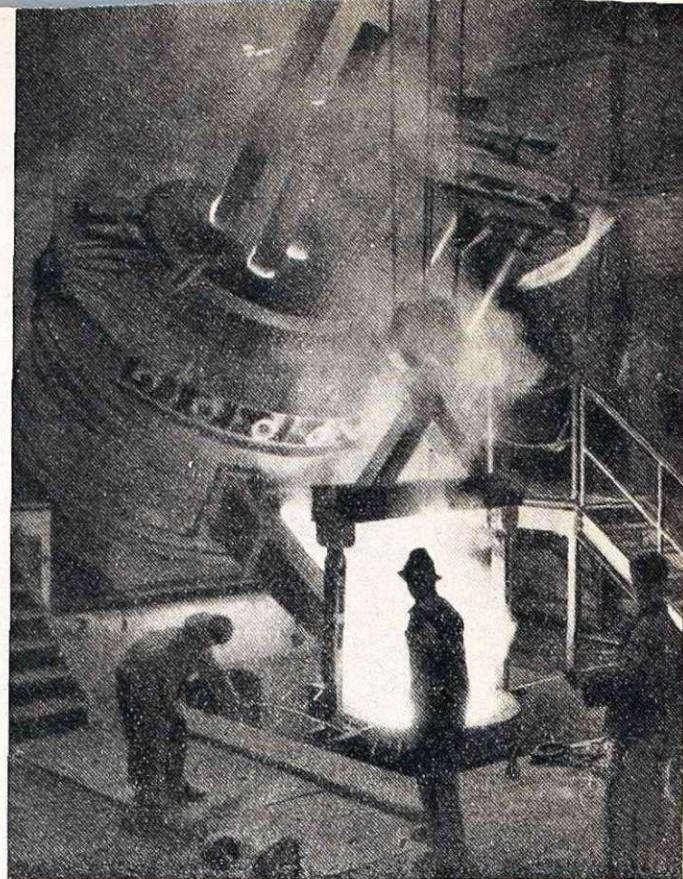
Sodelavci KID predlagajo visok odstotek uporabnih idej — nad 93%.

III. KAKŠNE IZBOLJŠAVE PRINAŠAJO IZVEDENI PREDLOGI?

Od — v prej izkazanih — 172 več ali manj izvedenih predlogov prinaša:

	Predlogov
Prihranek na času in materialu	46
prihranek na materialu	37
olajšanje dela in prihranek na času in materialu	27
prihranek na času	19
olajšanje dela in prihranek na času	16
osamosvojitve in omogočenje obratovanja	13
izboljšanje delovne varnosti in higiene	7
samo olajšanje dela	5
olajšanje dela in prihr. na materialu	2
	172

Največ izboljšav prinaša torej prihranek na času in materialu; večina predlogov pa istočasno kar več koristi. Poleg gospodarskega

Tako teče pri nas kvalitetno jeklo iz elektropeči Foto Slavko Smolej

efekta je doprineslo 45 predlogov tudi socialna izboljšanja (olajšanje dela), 12 pa jih obravnava to področje neposredno.

IV. STROKOVNO POLJE PREDLOGOV

Izmed 227 obravnavanih predlogov načenja:

	Predlogov
Razne naprave	76
konstrukcije	58
delovne postopke	31
material	24
organizacijo	13
zgradbe — prostor	9
opremo — prostor	7
stroje	3
knjigovodstvo	5
del. varnost	1
	227

Največ predlogov načenja torej naprave — nove malenkosti. 58 primerov načenja spremembo obstoječih konstrukcij; večkrat se izboljša kvaliteta dela tudi samo s spremembo delovnega postopka itd.

V. UDELEŽBA POKLICEV

Od do sedaj obravnavanih predlogov so poslali:

Strokovni delavci	98 predlogov
delovodje	70 "
Delavski stalež	168 predlogov ali 74 %
Obratovodje	21 predlogov
tehniški nameščenci	14 "
asistenti	13 "
komerc. nameščenci	11 "
Nameščenski stalež	59 predlogov ali 26 %

Na vposilanih predlogih so torej udeleženi vsi poklici.

Z ozirom na stalež so se akcije malih obratnih izboljšav posebej močno udeležili delovodje, obratovodje, tehn. nameščenci itd., torej poklici, ki jim ta akcija službeno najbolj leži.

V zadnjem času pa raste tudi odziv iz delavskih vrst z drobnimi, a kvalitetnimi predlogi.

Posamezni obrati in oddelki KID so na vposlanih in že obravnavanih predlogih udeleženi takole:

	Predlogov
Martinarna	35
železniški oddelek	28
energijski oddelek	23
mehanična delavnica	20
plavž	18
žičarna	16
valjarne Javornik I.	13
opekarna	11
konstruktorska delavnica	11
gradbeni oddelek	10
valjarne Javornik II.	8
livarna	5
Javornik III.	5
nabavni oddelek	5
žična valjarna	5
cevarna	4
personalni oddelek	3
knjigovodstvo	2
laboratorij	2
ekonomat	1
medobratno	2

227

Zastavo nosi torej martinarna.

VII. GOSPODARSKI EFEKT PREDLOGOV

1. Naši sodelavci so s predloženimi in izvedenimi izboljšavami od osvoboditve do 1. decembra 1946 prihranili na času in materialu nad 1.754.500.— din.

2. Istočasno so z izvedenimi izboljšavami v nad 50 primerih doprinesli socialne izboljšave (olajšanje dela, utrditev delovne varnosti in izboljšanje higienskih prilik).

3. Dosežen je tudi družbeni podvig: sodelovanje vseh na izboljšanju kvalitete dela.

VIII. NAGRADITVE

1. Denarne nagrade:

Za predloge, ki so doprinesli stvarne koristi, je bilo odobrenih 75 nagrad v skupnem znesku 55.735.— din.

Te nagrade so se razdelile med 87 predlagateljev. Največkrat je bila podeljena nagrada po 500.— din (16 krat).

2. Priznanja:

Priznanja so bila izrečena v 27 primerih.

3. Napredovanje:

En predlagatelj je službeno napredoval.

4. Posebne nagrade:

V treh primerih so bili predlagatelji posebej nagrajeni, ker je predlog padel iz okvira malih obratnih izboljšav.

5. Proglasitev za udarnike:

37 predlagateljev je doseglo kvalifikacijo in bilo proglašeno za udarnike.

Ta pot je prava!

Izboljšujmo kvaliteto našega dela, krepimo narodovo proizvodno moč!

Energijski problemi jeseniških železarn v zvezi z gradnjo nove hidrocentrale v Mostah

Predpogoj za razvoj vsake industrije so pogonske sile, bližina surovin, ki jih dotična industrija uporablja ter strokovni kader.

Železarska industrija se je na Gorenjskem razvila zato, ker sta bila izpolnjena za njen nastanek prva dva izmed gori omenjenih predpogojev. Na razpolago so bili viri energije, in surovine.

V prvih pečeh za pridobivanje železa so uporabljali lesno oglje, potreben zrak so upihavali ročno z mehovi. Peči so postavljali poleg nahajališč železne rude. Upihavanje zraka na roko ni več zadoščalo. Napravili so vetrila na vodni pogon in izkoriščali v te namene gorske potoke. Takrat so peči premestili iz gozdov ob potoke v doline. Z iznajdbo elektrike je nastopila nova doba tudi za železarsko industrijo na Gorenjskem. Za proizvodnjo električne energije so izkoristili najprikladnejše vode, medtem, ko so male železarne opustili ter osnovali večje edinice.

Vzporedno z nastankom in razvojem železarn se je na Gorenjskem razvijal tudi strokovni kader. Ta kader se je vedno bolj usposabljal in bil končno tisti činitelj, ki je po končani prvi svetovni vojni zadržal naše podjetje na Jesenicah. Takratni lastniki jeseniških železarn so bili obenem tudi lastniki železarn v Trstu. Razmišljali so o prenosu jeseniških železarn v Trst, zaradi enostavnega dovoza surovin po morski poti in odpreme proizvodov, pa so to namero iz gori omenjenih razlogov opustili.

Razdobje med prvo in drugo svetovno vojno predstavlja nagel vzpon jeseniških železarn. Obstoječe panoge fabrikacije so se razširile, instalirali so se novi oddelki. Viri energije, ki so bili na razpolago, kmalu niso več zadoščali. Treba je bilo misliti na gradnjo novih central. V tem razdobju so bile grajene nove vodne in parne centrale. Učinek vodnih central se je v tem času povečal za približno 400%, razen tega sta bila montirana dva turbogeneratorja, ki dajeta približno 60% energije vseh vodnih central. Turbogeneratorja sta bila postavljena predvsem zato, da krijeta potrebe po energiji v času nizke vode.

Že pred drugo svetovno vojno je naši železarni primanjkovalo energije za nemoteno in polno obratovanje. Skozi več let so takratni gospodarji zaradi tega zmanjševali v zimskih mesecih delovni stalež.

Podjetje se je trudilo, da bi dobilo dovoljenje za gradnjo vodne centrale v Mostah. Vodili so se razgovori o izgradnji daljnovega Jesenice—Trbovlje, kjer je bilo dovolj energije

na razpolago. Razgovori so ostali le na papirju. Vzrok temu dejstvu moramo iskati v takratnih kritičnih gospodarskih prilikah. Vodstvo železarn je tik pred drugo svetovno vojno razmišljalo o tem, da montira na Jesenicah novo, veliko parno centralo kot ekvivalent za vodno centralo v Mostah. Taka rešitev vprašanja preskrbe z energijo seveda ne bi bila pravilna zaradi velikih prevoznih stroškov za premog.

Tako je ostalo vprašanje preskrbe z zadostno energijo vse do današnjega dne nerešeno. Zmogljivost central je skoraj ista kot pred vojno, medtem pa so potrebe vsak dan večje. Pomanjkanje energije nam dela trenutno še velike težave pri izpolnjevanju delovnega programa. Pomanjkanje energije je splošnega značaja, ker tudi ostala podjetja širom Slovenije in Jugoslavije delajo po večini s polno paro, se večajo in modernizirajo. Razumljiv je zaradi tega klic po elektrifikaciji dežele!

Naše oblasti so takoj po osvoboditvi pristopile k izgradnji več novih vodnih central, med njimi tudi vodne centrale v Mostah. Ta centrala se gradi na pobudo našega podjetja. Energije bo proizvajala približno toliko, kot vse naše dosedanje vodne in parne centrale skupaj. Vsa ta energija bo na razpolago predvsem našemu podjetju. Predvidoma bo šla centrala v Mostah v obrat leta 1949.

Za naše podjetje bo to ogromne važnosti. Moglo se bo razmakniti, modernizirati in racionalizirati obratovanje. Možno bo dalje na Javorniku zgraditi novo vodno centralo, potem, ko bodo modernizirane javorniške valjarne, katere neposredno izkoriščajo vodno energijo. Možno bo dalje prestaviti našo centralo »Savo« na prikladnejše mesto, tako da bodo rake odveč in se bo jeseniška tovarna lahko razširila tudi v prečni smeri.

Razen tega so v teku dela za izgradnjo daljnovega med dravskimi centralami in bodočo centralo v Mostah, tako da bo naše podjetje lahko popolnoma sigurno obratovalo tudi v zimskih mesecih.

Vsi naši obrati bodo torej, ko bo iztekla centrala Moste, lahko neovirano obratovali ter dvigali proizvodnjo do mej, ki jih bo narekoval državni načrt in drugi činitelji. Predvsem pa je važno, da se bodo naši proizvodi izdatno pocenili, kar bo vplivalo na cene izdelkov tudi v ostalih panogah industrije in gospodarstva sploh.

Energijsko vprašanje bo vse do izgradnje Most za naše podjetje prvorazredne važnosti. Vsak član našega delovnega kolektiva naj se tega v polni meri zaveda in štedi z energijo povsod in na vsakem koraku.

Filozofija lenuhov

»Včasih pravijo: Ako je socializem — zakaj naj bi tedaj delali? Trudili smo se poprej, trudimo se sedaj — ali ni čas, da bi nehali truditi se? Take besede, sodrugi, so n temelju nepravilne. To je filozofija lenuhov, ne pa poštenih delovnih lju-

di. Socializem nikakor ne zanika dela. Narobe, socializem se gradi na delu. Socializem in delo sta neločljiva drug od drugega. Lenin, naš veliki učitelj, je dejal: »Kdor ne dela, naj tudi ne je.« Kaj to pomeni, zoper koga so naperjene Leninove besede? Zoper izkoriščevalce, zoper tiste, ki sami ne delajo, pa prisiljajo druge delati in bogatijo na ra-

čun drugih. In zoper koga še? Zoper tiste, ki lenarijo in bi se radi okoristili na račun drugih. Socializem ne rabi lenarjenja, marveč to, da bi vsi ljudje pošteno delali, da ne bi delali za druge, za bogataše in izkoriščevalce, marveč zase, za družbo.»

(Stalin, Vprašanja leninizma.)

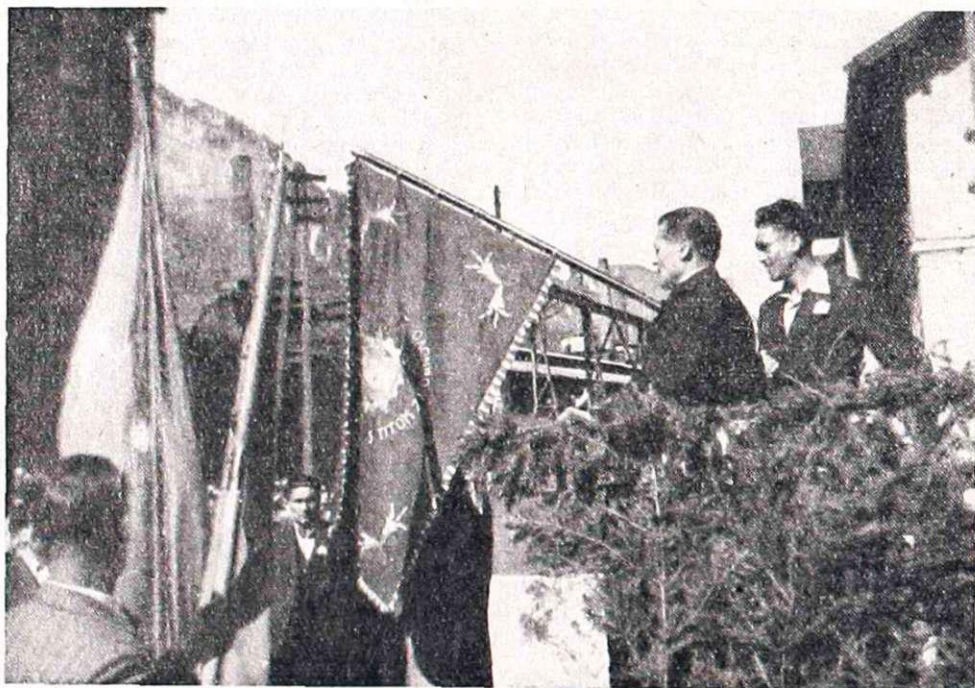
Delovna disciplina tvori trdno povezavo vsakega delovnega kolektiva

»Naša bodočnost je svetla in izvršili bomo vse naloge, ki so pred nami, če bomo tako složni in enotni, kakor smo sedaj.«

(Maršal Tito meseca septembra 1946 v Zagrebu.)

S propadom stare protiljudske državne tvorbe in z rojstvom nove Jugoslavije — republike, se je bistveno spremenil odnos naše tovarne do države, z njim pa tudi razmerje delavcev in nameščenцев do tovarne.

Naša tovarna je postala državno gospodarsko podjetje. Še več, v istem času, ko je dobil zakon o državnih gospodarskih podjetjih obvezno moč, je bila naša tovarna proglašena za podjetje vsedržavnega pomena in je zato prešla v kompetenco zvezne vlade. Kaj je privedlo našo oblast do tega sklepa? Odgovor ni težak. Podjetja, ki imajo pri gospodarski in politični izgradnji posebno važno nalogo in velik obseg, so postala hrbtenica naše mlade industrije in življenjski stebel socialističnega gospodarstva. Podjetje takega značaja je tudi naša tovarna.

Simboli naše delovne skupnosti

Foto F. Torkar

Ob teh bistvenih spremembah se bistveno spreminja tudi odnos uslužbencev do tovarne in dela. Delavci in nameščenci se zavedajo, da gradijo v razvoju jugoslovanske industrije novo dobo. Vzljubili so stroje in naprave kot lastnino skupnosti in kot pripomoček za to močno gradnjo.

Ljudska oblast je dala delavcem in nameščencem naše tovarne velike naloge. Za izpolnitev teh sta potrebni globoka politična zavest in strokovna sposobnost. Ob volitvah so delavci in nameščenci pokazali, da razumejo svoje poslanstvo, strokovnjaško delo pa je znana lastnost in težnja jeseniških kovinarjev. Žal pa je med nami tudi nekaj ljudi z nazadnjaškimi nazori odnosno brez čuta dolžnosti in odgovornosti za skupnost. S svojim vedenjem kršijo enotnost delovnega poleta in ustvarjajo z raznimi prekrški nerednosti, ki slabijo naše ustvarjalno delo.

Pri izvrševanju dolžnosti — ne glede na to, kje se delo opravlja in za vsak poedini in skupni uspeh je potrebna strnjena, enotna volja, ki je podlaga delovni disciplini. Vsako kršenje discipline bo delovna skupnost sama kaznovala, ker ne more dopustiti, da bi bila ovirana pri izpolnjevanju svojih velikih nalog. Naš delovni

kolektiv ne more dopustiti, da bi posamezniki rušili delovno enotnost in zavestno disciplino, ki se povsem razlikuje od »pasje discipline« v prejšnjih delovnih odnosih, ko so nastopali posamezniki ali skupine za čisto svoje interese.

Delovno ljudstvo je danes strnjeno v eno samo ustvarjalno delovno enoto, ki hoče delati in uspevati. Kdor koli je vključen v ta enotno organizirani delovni kolektiv, mora s prostovoljnim vključenjem sprejeti nase tudi vse odgovornosti poštvalnega člana-sodelavca, ki kaže svojo zavestno in prostovoljno disciplino v sindikalni organizaciji, pri delu in pri tekmovanju. Kaj je discipliniran sindikalist? To je član, ki predano in nesebično izvršuje naloge, ki jih stavlja sindikalna organizacija ne samo na organizacijskem, temveč tudi na proizvodnem področju, pri stroju in na vsakem delovnem mestu. To je član, ki stremi, da bo posameznik in da bo delovni kolektiv dosegel v tekmovanju čim večje uspehe. Vsaka organizacija in vsaka skupnost more polno uspevati le, ako se vsak član sindikalno izobražuje, plačuje potrebne določene prispevke in pomaže pri

sindikalnem delu. Na svojem delovnem mestu začneja sindikalist z delom točno ob času in ne neha predčasno, kajti stroji in postrojenja morajo producirati ves delovni čas, morajo biti polno izkoriščani.

Če hočemo pri tekmovanju obdržati naslov najboljšega delovnega kolektiva, moramo disciplinirano izpolnjevati vse naloge, ki so naložene vsakemu posamezniku ter z zavestno disciplino premagovati vse ovire in težkoče. Le tako nam bo zagotovljen uspeh. Zavedati se moramo, da nas vodi tekmovanje do velikega podviga, ki ga danes še marsikdo ne more dojeti. Ta uspeh je gospodarska neodvisnost naše države in blagodat socializacije gospodarstva.

Dolžnost vsakega sindikalista je, da gleda na sebe samokritično, da objektivno opazuje okolico ter opozarja tovariše, ki morda iz nevednosti napačno ravnaajo. S tem bomo odpravili mnogo napak. To je pravi odnos delovnega tovarištva, to je pravilna vključitev v skupnost. Za one pa, ki bi namerno ovirali tekmovalni tek ustvarjanja, bo delovni kolektiv izkoristil vse možnosti, ki mu jih dajejo zakoni, da bo zapeljanega tovariša prepričal in pripeljal na pravo pot, odnosno zakrknjenega egoista izvržal iz svoje skupnosti.

Poudariti je treba, da je tov. direktor s prepričevalnimi okrožnicami hotel zatreti razvade, ki so bile za časa okupacije konstruktivnega značaja, dandanes pa težko oškodovanje ljudske imovine.

Deloma je to delo imelo uspeh. Nekateri tudi opominov niso smatrali resno ter so nadaljevali s krajo vseh mogočih predmetov, dalje so predčasno zapuščali svoja delovna mesta ali pa celo pijančevali med delovnim časom v obratih. — Temu neredu je bilo treba napraviti konec. Disciplinska komisija je po zbranem gradivu o disciplinskih prestopkih predlagala tov. direktorju svoje mnenje glede višine kazni. Na podlagi tega predloga je izrekel tov. direktor disciplinske kazni, primerne disciplinskemu prestopku.

V teku letošnjega leta je bilo izrečenih:

- 52 opominov,
- 115 ukorov,
- 5 strogih ukorov z denarno kaznijo od 50 do 150 din,
- 5 ukorov z denarno kaznijo od 100 do 200 din,
- 1 ukor s premestitvijo na drugo delovno mesto,
- 10 premestitev,
- 75 denarnih kazni od 50 do 300 din,
- 7 denarnih kazni s premestitvijo na drugo delovno mesto,
- 9 odpustov iz službe.

Skupaj 279 disciplinskih prekrškov.

Uspehi disciplinskih izrekov in okrožnic so bili hitro vidni. Nepotrebne nerednosti so se zmanjševale tako, da danes skoraj ni opaziti tatvine. V nekaterih obratih se še opaža, da prihajajo delavci pijani na delo. Take delavce bo v bodoče zadela stroga kazen, kajti ne more in ne sme se dovoljevati, da bi v netreznem stanju bila povzročena nesreča, ki bi ogrozila življenje vestnih sodelavcev in povzročila nepopravljive škode ljudski imovini.

Razumljivo in samo po sebi umevno je, da pridnih in vestnih ter treznih delavcev in nameščenцев disciplinski ukrepi ne bodo nikdar zadeli.

Delovno ljudstvo je s težko poštvalno borbo izvajalo revolucijo, ki jo mora tudi izkoristiti v svoj dobrobit ter za vse čase preprečiti možnost izkoriščanja človeka po človeku. To je naša osnova in to je naše hotenje in s tem bomo ustvarili sebi in vsej naši delovni skupnosti boljše življenjske pogoje.

Zavestna delovna disciplina je ena najlepših lastnosti novega Jugoslovana ter merilo njegovega patriotizma!

To velja tudi za nas

»Mi gremo z vso paro po poti industrializacije — k socializmu, puščajoč za seboj našo vekovno, rasijsko zaostalost. Mi postajamo kovinska dežela, dežela avtomobilizacije, dežela traktorizacije. In ko posadimo ZSSR na avtomobil, a mužika na traktor — tedaj naj nas skušajo dohiteti spoštovani kapitalisti, ki se ponajajo s svojo civilizacijo. Tedaj bomo šele videli, katere dežele bomo lahko prištevati med zaostale in katere med napredne.«

(Stalin, Vprašanja leninizma.)

Prostovoljno delo za obnovo

Jugoslavija je v dobi nemške in italijanske okupacije silno trpela. Porušenihi je bilo na sto tisoče stanovanjskih hiš in gospodarskih poslopij. Porušene so bile skoraj vse železniške proge, velik del voznega parka, mostovi, nasisi in ceste. Uničene so bile neštete tovarne, elektrarne, telefonsko in električno omrežje, vodovodi, skratka uničenega je bilo mnogo ljudskega imetja. Naša železarna ima pri obnovi domovine zelo važno vlogo. Mi izdelujemo skoraj vse predmete, ki so pri gradnji hiš in gospodarskih poslopij nujno potrebni. Iz naših polizdelkov bodo druge tovarne in obrtne delavnice izdelovale nove stroje, lokomotive, vozove in mostove, tračnice, pluge, traktorje, kose, sekire ter raznovrstno drugo orodje.

To orodje bo služilo tisočerm pridnim rokam, ki bodo preorale, prekopale in kultivirale to našo lepo zemljo, na njej zgradile nove hiše, gospodarska poslopja, bolnišnice, šole in prosvetne domove, zgradile nove železniške proge, ceste, avtomobile, tovarne, elektrarne itd.

Na polju gospodarske obnove smo izvršili že veliko dela. V poldrugem letu naše narodne svobode smo storili mnogo več, kot se je v stari Jugoslaviji izvršilo v dvajsetih letih.

Kljub temu ogromnemu napredku pa še ni vse tako izvršeno, kot si želimo. Pred seboj imamo še velike naloge. Mi moramo našo deželo industrializirati in elektrificirati, mi hočemo nam vsem osigurati trajno eksistenco in vsestranski napredek. Zato smo s podvojenimi močmi delali do sedaj in tako hočemo delati še vnaprej, delati po novem, po udarniško, in na tekmovalni način! Mi hočemo pospeševati tempo naše gospodarske izgradnje tudi s prostovoljnim delom.

V naslednjih vrsticah podajamo pregled uspehov našega dosedanjega prostovoljnega dela.

Prostovoljne ure za obnovo

Delavci jeseniške in javorniške železarne so od osvoboditve do 1. okt. 1946 opravili 310.705 prostovoljnih ur, ki so vrgle din 3.892.405,55

Nameščenci so od osvoboditve do 1. III. 1946 opravili 13.247 prostovoljnih delovnih ur, ki so znesle " 203.365,90

Skupaj din 4.095.771,45

Poleg tega so nameščenci opravili v času od 1. marca do 31. julija 1946 še 14.536 prostovoljnih ur za podjetje in še 9200 neplačanih prekočasnih ur. Nameščenski doprinos za obnovo od osvoboditve do 31. VII. 1946 znaša skupno 27.783 ur.

Zasluzek od prostovoljnega dela je bil izplačan:

Državni hipotek. banki Beograd, v fond za obnovo din 2.863.341,81

ESZDN, podružnica Jesenice " 771.210,04

Glavnemu odboru ESZDN, Ljubljana " 172.000,—

Okrajnemu LO Jesenice za socialno skrbstvo " 195.886,20

Mestnemu LO Jesenice za socialno skrbstvo " 49.068,40

KPS Jesenice " 44.265,—

Skupaj din 4.095.771,45

Razen tega prostovoljnega dela so delavci in nameščenci železarn sklenili, da prispevajo za oskrbo vdov in sirot osvobodilne vojne in za namene socialnega skrbstva na področju jeseniškega mestnega odbora, oziroma okrajnega odbora v prvih mesecih po osvoboditvi mesečno po din 20.— na delovno osebo.

Prispevki delavcev za socialno skrbstvo so od 1. maja 1945 pa do 1. oktobra 1946 znašali din 921.585,—

Prispevki nameščencev so od 1. maja 1945 do 1. nov. 1946 znesli din 98.873,—

Prispevki tečajnikov so od 1. avg. 1946 dalje znesli " 644,—

Skupaj din 1.021.102,—

Denar za socialno skrbstvo je bil izplačan:

Okrajnemu LO Jesenice din 52.160,—

Upravi soc. fonda Jesenice " 63.585,—

ESZDN odnosno KMS Jesenice " 905.357,—

Skupaj din 1.021.102,—

Prostovoljna dnina delavcev in nameščencev za stavkujoče v Trstu je znesla din 570.151,—

Uslužbenci našega delovnega kolektiva so darovali 2% mesečnega zaslužka za poplavljenice v Albaniji, kar je zneslo približno " 400.000,—

na račun te vsote smo takoj nakazali " 350.000,—

Poleg zgoraj navedenih prostovoljnih ur za obnovo so delavci in nameščenci KID v času od 1. junija 1945 do danes opravili na deset tisoče neplačanih delovnih ur pri čiščenju in obnovi po letalskih napadih težko porušenihi Jesenic. Odstranili so ruševine težko poškodovanihi hiš, sortirali še uporabni stavbni material, prekopali cesto v osrčje mesta in uredili cestne kanalizacije.

Zaradi pomanjkanja razkladalnega prostora v tovarni, smo bili primorani razširiti naše industrijske tire v Hrenovici.

Dne 23. septembra je zapela prva sekira v Hrenovici in 23. novembra je bil teren zravnán, prekopano zemljišče in dograjenega 238 m normalnega industrijskega tira z vgrajeno kretnico. Pri tem delu je bilo izvršenihi 19.928 udarniških ur in izkopanega oziroma premetanega 2780 m³ in to po večini skalnatega zemljišča. Treba bo dograditi še 152 m tira, da bomo lahko prevzeli vse tovore, ki dnevno prihajajo v tovarno.

Udarniškega dela pri tem izkopu so se udeležili vsi obrati, razen onih, ki neprekinjeno obratujejo. Pri tem izkopu so sodelovali tudi vsi nameščenci.

Poleg vsega tega dela, so vajenci kovinarske šole KID kmetom v Mošnjah popravili raznovrstno orodje, vozove in stroje, mladinci so sodelovali tudi pri obnovi po okupatorju težko prizadete Srednje Radovne, sindikat pa je poleti organiziral tudi prostovoljno pomoč kmetom pri košnji in poljskem delu. Kovači iz martinarne pa so izven delovnega časa v svojem obratu izdelali za požgane in po nemških okupatorjih uničene Mošnje še naslednja orodja: 64 sekir, 13 klinov, 10 dlet, 3 motike, 1 težko kladivo, 9 vil, 7 kopulj, 7 klepil, 3 sekače in 8 kladiv.

Upravičeno smo zategadelj napisali na našo tovarno napis: »Z mitraljezi in bombami smo uničili fašizem, z udarniškim delom bomo potolkli reakcijo!«

Proslava naših delovnih jubilejev ... Foto Slavko Smolej

Industrijska kovinarska šola na Jesenicah v prvem letu svobode

Ko smo pri naši šoli stali ob pričetku minulega šol. leta ob ruševinah, ki nam jih je v naši mladini zapustil okupator in ki jim pravimo: neznanje, zaostalost, nediscipliniranost, površnost, lenoba in neodgovornost do sebe in sočloveka ter družbe, so bili pred nami svetli cilji: čim hitreje in čim bolj korenito odstraniti vso to za človeško družbo kvarno anarhistično navlako, da čim prej odstranimo te ruševine in tako ustanovimo predpogoje za napredek v svobodi, ki smo jo tako krvavo zaslužili.

Okupator nam je tako razredčil vrste naših strokovnih kadrov, da je bilo potrebno takoj pristopiti k delu.

Ustroj šole: Šola nosi uradni naziv Industrijska kovinarska šola na Jesenicah. Sestoji iz višje in nižje. Višja industrijska kovinarska šola je bila ustanovljena po osvoboditvi. Nižja pa je reorganizirana bivša železarska strokovna nadaljevalna šola s pravico javnosti pri K. I. D.

Najboljši gojenci višje industrijske šole po dovršenih treh letnikih morejo nadaljevati višji strokovni študij na državnih tehničnih šolah. Gojenci nižje industrijske kovinarske šole dobe po uspešno dovršenem zaključnem izpitu po treh letih šolanja kvalifikacijo pomočnika.

Sprejem v šolo: Kandidatje, ki se prijavijo za sprejem v šolo, pridejo pred sprejemni, delni psihotehnični izpit, ki ima namen, da odkrije talentirane in ustvarjalne ljudi, katerim potem pomagamo v njihovem razvoju; zato jih preizkušamo v teoretičnem znanju in v praktični spretnosti svojih rok. Naša šola ima tako odprta vrata za vse pridne in po prirodi sposobne mlade ljudi.

Učni načrt: Teoretični pouk na šoli se vrši po učnem načrtu, ki je predpisan po oddelku za strokovno šolstvo pri ministrstvu za industrijo in rudarstvo v Ljubljani in izgleda — prilagojen prilikom naše tovarne — po posameznih razredih takole:

Predmet	Ur na teden				
	nižja			višja	
	I	II	III	I	II
Slovenski jezik	2	2	2	2	1
ruski jezik	1	1	1	1	1
zemljepis in zgodovina	1	1	1	1	1
socialne vede	1	1	—	1	1
matematika	2	3	3	3	3
fizika	—	—	—	1	1
fizika in kemija	1	1	—	—	—
kemijska tehnologija	—	—	—	—	1
opisna geometrija	—	—	—	2	1
mehanika	—	—	—	—	2
strojni elementi in dvigala	—	—	—	1	1
strojeslovje	2	1	2	1	1
mehanska tehnologija	2	2	2	2	2
strokovno risanje	3	3	2	3	2
knjigovodstvo	—	—	1	—	—
higiena	—	—	1	—	—
skupaj ur tedensko	15	15	15	18	18

Za tretji letnik višje industrijske kovinarske šole niso navedeni podatki, ker na šoli ni še otvorjen III. letnik.

Poleg skupnega osnovnega programa za vse učence šole se prakticirajo na šoli še specialni tečaji za vse učence livarje in elektricarje, ki ki se vršijo po 2 uri tedensko izven njihovega delovnega časa.

Praktična vzgoja: Praktično strokovno vzgojo dobivajo učenci v dveh vzornih delavnicah šole in po posameznih obratih in delavnicah tovarne. Gojenci višje industrijske kovinarske šole imajo 4 dni v tednu strokovni delavniški pouk, gojenci nižje industrijske kovinarske šole pa 4 dni in pol. Praktična strokovna načrtna vzgoja po posameznih letih učenja se vrši pod vodstvom odgovornih mojstrov vzgojiteljev in pomočnikov ter pod neposrednim nadzorstvom uprave šole. Napredek praktične vzgoje se mesečno statistično registrira za slehernega učenca, in sicer se mesečno ocenjuje:

1. kvaliteta izdelkov;
2. spretnost pri delu;
3. točnost pri delu;
4. marljivost;
5. vestnost;
6. vedenje v delavnici.

Za ugotavljanje učenčevih zmožnosti, napredka in rednosti služi nadalje delavniški dnevnik, ki ga mora sleherni učenec voditi in v katerega mora redno vpisovati potek in izvršeno delo, ki ga ponazarja s potrebnimi risbami. Delavniški dnevnik mora učenec redno predlagati v pregled in oceno.

Učno osebje za teoretični pouk: Pouk obbeh predmetov na šoli poučuje 1 stalni učitelj in kot honorarni 3 profesorji ter 2 profesorja pripravnik gimnazije na Jesenicah.

Strokovne predmete poučujejo strokovnjaki iz podjetja KID, in sicer kot honorarni predavatelji: 4 inženirji, 7 dipl. tehnikov, 1 mojster in 2 uradniki. Na teden poučujejo vsi skupaj 141 ur.

Nadzorstvo nad učenci: Za vsakega učenca se ob vstopu v šolo izpolni posebni kartotečni list, v katerega se med šolanjem vnašajo podatki o telesnem razvoju učenca, podatki o praktični in teoretični izobrazbi, izostanki od praktičnega in teoretičnega pouka, ocene na koncu posameznih šolskih let in njegova karakteristika med učno dobo.

Da bi se potrebni podatki mogli točno izpolnjevati, je pri šoli organiziran sistem statistične službe, z namenom, da čim točneje registrira delo učenca tako v šoli in delavnicah kakor tudi vzgojno delo šole same. S to službo je omogočen točen pregled in tako se s prikazovanjem posameznih nedostatkov, ki se na oglasni šolski deski javno prikažejo, odstranjujejo nedostaki učencev samih na njih lastno pobudo in v tekmovalnem duhu posameznih razredov med seboj.

Učni uspehi šole: Prvo polletje je bilo zaključeno 19. aprila t. l. V tem prvem polletju je mladina vse preveč pozabila na svojo osnovno nalogo, na učenje, ker je bil učni uspeh sledeč:

Izdelalo je 53,4 %, nezadostne ocene je imelo 41,8 %, neocenjenih 4,8 %.

S koncem šolskega leta, ki je bilo zaključeno 20. julija t. l., se je učni uspeh izboljšal za 21,1 %, kar je podrobneje razvidno iz sledeče razpredelnice:

Končni učni uspeh

Industrijske kovinarske šole na Jesenicah v šolskem letu 1945/1946.

Razred	Število učencev	Izdelali z uspehom					Skupno izdelali		Neg. ocenj. z nez. redi					Skupno padlo		Neocenjenih	
		odl.	pr. d.	dobr.	zad.	nez.	štev.	%	1	2	3	4	5	štev.	%	štev.	%
I. s. o.	33	1	6	19	—	7	26	78.8	—	5	2	—	—	7	21.2	—	—
I. a	20	—	4	9	4	2	17	85.0	—	2	—	—	—	2	10.0	1	5.0
I. b	15	—	1	10	—	2	11	73.4	1	1	—	—	—	2	13.3	2	13.3
I. c	18	1	3	12	1	—	17	94.5	—	—	—	—	—	—	—	1	5.5
II. a	29	4	9	10	—	5	23	79.4	4	1	—	—	—	5	17.2	1	3.4
II. b	29	—	4	10	—	13	14	48.3	6	7	—	—	—	13	44.8	2	6.9
II. c	36	1	8	12	—	12	21	58.4	1	2	4	3	2	12	33.3	3	8.3
III. a	31	6	9	11	—	5	26	83.8	5	—	—	—	—	5	16.1	—	—
III. b	32	—	6	18	1	7	25	78.1	7	—	—	—	—	7	21.9	—	—
Skupaj	243	13	50	111	6	53	180	74.1	24	18	6	3	2	53	21.8	10	4.1

Od skupnega števila 53 učencev, ki so imeli ponavljalni izpit, 12 učencev izpita ni napravilo in ponavljajo razred. Zaradi prevelikega števila slabih ocen in nepopoljšljive nedisciplin v šolskem letu je izgubilo pravico nadaljnega posežanja šole skupaj 10 učencev.

Po trije najboljši učenci iz vsakega razreda so prejeli s strani vodstva šole knjižne nagrade, in sicer po eno naslednjih knjig: »Kako se je kalilo jeklo«, Prešernove poezije in »Zgodbe iz mojega življenja«. Najboljši v vsakem razredu je poleg knjige prejel še pomično mero z vgraviranim besedilom pohvale kot najboljšemu učencu.

Zaključni pomočniški izpiti so se na šoli vršili v teku leta trikrat. Pred stalno izpitno komisijo za pomočniške izpite pri K. I. D. je v marcu mesecu polagalo pomočniške izpite 26 kandidatov, ki so z izjemo enega bili vsi demobilizirani bivši borci-partizani. Kot bivši učenci šole so predhodno dovršili III. dopolnilni razred, da so se tako pripravili na izpite v sledečih predmetih: slovenski jezik, strokovno računstvo, strokoznanstvo, mehanika, strojeslovje, socialne vede, fizika in kemija ter mehanska tehnologija. Praktični izpit so polagali v delavnici šole. En kandidat izpita ni napravil.

V mesecu juliju je polagalo zaključni pomočniški izpit 63 učencev III. letnika.

Zaključni pomočniški izpit, deloma ponavljalni, ki se je vršil v avgustu mesecu, pa je polagalo 10 kandidatov.

Skupaj je v teku leta polagalo pomočniški izpit 98 kandidatov, in sicer:

- 34 strojnih ključavničarjev,
- 6 ključavničarjev,
- 18 železostugarjev,
- 2 kovača,
- 9 železolivarjev,
- 7 elektroinstalaterjev,
- 2 industrijska jermenarja,
- 1 gradbeni mizar,
- 3 avtomehaniki,
- 4 zidarji,
- 1 zarisovalec,
- 1 tehnični risar,
- 2 vodna instalaterja,
- 1 mehanik za fino mehaniko,
- 4 žičarji,
- 2 valjavca,
- 1 rezkalec.

Končni uspeh, ki so ga pokazali na izpiti tako teoretično kot praktično, je bil naslednji:

Skupnih točk od — do	O c e n a	Marca	Julija	Avgusta	S k u p a j
93—100	odlično	3	6	—	9
80—93	prav dobro	6	15	—	21
60—80	dobro	9	31	2	42
45—60	zadostno	7	11	8	26
S k u p a j		25	63	10	98

Kandidatov za pomočniške izpite v šolskem letu 1946/47 je skupaj 84.

Šolsko leto 1946/47 je pričelo s 16. septembrom t. l. Ta dan je pričel redni teoretični pouk. Za sprejem v strokovni uk je vložilo

V 9 razredih, in to v 7 razredih nižje industrijske kovinarske šole in 2 razredih višje in-

dustrijske kovinarske šole so učenci po predizobrazbi in letih starosti kakor sledi:

Razred	Uspešno dovršili razredov										Skupaj	Starost v letih										Skupaj	
	v osnovni šoli						v srednji šoli																
	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4		5	14	15	16	17	18	19	20	23			
I. s. o.	—	4	1	2	2	4	4	1	—	5	2	25	2	13	6	3	1	—	—	—	25		
II. s. o.	1	1	1	5	2	5	2	5	—	4	—	26	—	5	8	4	8	1	—	—	26		
I. a	—	5	6	9	4	3	2	2	1	—	—	32	9	10	6	2	5	—	—	—	32		
II. a	1	3	5	6	5	5	1	3	1	—	—	30	—	2	14	9	3	2	—	—	30		
II. b	1	2	2	2	2	2	—	—	—	—	—	11	—	3	5	1	2	—	—	—	11		
II. c	1	4	4	4	5	2	—	—	—	—	—	20	—	3	13	4	—	—	—	—	20		
III. a	—	—	2	2	8	3	3	2	4	7	—	31	—	—	16	10	3	1	—	1	31		
III. b	—	—	1	1	4	8	—	7	2	2	—	25	—	—	10	11	3	—	1	—	25		
III. c	—	—	—	—	5	3	1	3	3	2	—	17	—	—	9	6	2	—	—	—	17		

Po strokah so v posameznih razredih učenci razdeljeni takole:

Višja industrijska kovinarska šola:

	I	II	skupaj
Strojna stroka	25	26	51

Nižja industrijska kovinarska šola:

	Ia	Ila	Ilb	Ilc	IIla	IIlb	IIlc	skupaj
strojni ključavničarji	—	—	—	—	17	—	—	17
ključavničarji	—	9	—	—	11	—	—	20
železostugarji	1	1	—	—	—	15	—	17
vodni instalaterji	—	3	—	—	3	—	—	6
topilci	—	—	—	1	—	—	—	1
železolivarji	—	8	—	—	—	4	—	12
valjavci	11	—	11	—	—	—	—	22
žični valjavci	6	—	—	—	—	—	—	6
orodni kovači	—	2	—	—	—	—	—	2
kovači	—	1	—	—	—	—	—	1
strugarji valjev	—	2	—	—	—	—	—	2
elektroinstalaterji	5	—	—	—	—	—	17	22
industrijski jermenarji	1	1	—	—	—	—	—	2
gradbeni mizarji	2	—	—	3	—	3	—	8
modelni mizarji	—	1	—	1	—	3	—	5
industrijski zidarji	—	—	—	15	—	—	—	15
gradbeni zidarji	1	—	—	—	—	—	—	1
tesarji	2	—	—	—	—	—	—	2
kleparji	1	2	—	—	—	—	—	3
pleskarji	2	—	—	—	—	—	—	2
skupaj	32	30	11	20	31	25	17	166

Od meseca oktobra je na šoli še 7 Alban-
cev iz Albanije. Skupno je v tem času na šoli

224 učencev, od katerih jih je 65 v internatu
šole.

Socialne razmere učencev:

Naši učenci, zlasti oni, ki smo jih sprejeli
lani v naše prve letnike, so po večini partizanske
sirote, odnosno bivši borci partizani in splošno
že od doma socialno slabo stoječi.

Po svojem socialnem izvoru imajo naši
učenci sledeče starše:

Industrijski delavci (97), kmetje (29), obrtni-
ki in mali trgovci (12), državni uslužbenci (18),
privatni uradniki (1), svobodni poklici (13),
upokojenci (12), brez očetov je 42 učencev.

Učenci dobijo po zakonu predpisan mesečni
prispevek, in sicer dobijo mesečno:

do 6 mesecev uka	2.50 din
od 6 do 18 mesecev uka	3.50 din
od 18 do 30 mesecev uka	5.— din
od 30 do 36 mesecev uka	6.50 din

Učenci valjavci, topilci in industrijski zidar-
ji dobijo od meseca decembra t. l. naprej 1 di-
nar več na uro. Verjetno, da bodo učenci teh
važnih poklicev težke industrije v bodoče še
bolje nagrajeni.

Poučni ekskurziji sta bili dve, in sicer so učenci zadnjega letnika obiskali kovinarsko zadružno »Plamen« v Kropi in tovarne v Celju.

Politično udejstvovanje: V okviru svojih mladinskih organizacij in v okviru grup LMS, ki so ustanovljene po posameznih razredih, katerim načeljuje predsednik, ki je obenem starešina razreda, se učenci udeležujejo svojih rednih političnih sestankov in manifestacij. Študirali so »Lenin — velika pobuda«, sedaj pa »Statut Ljudske mladine Jugoslavije«.

Fizkultura: Vsi učenci šole se z mesecem aprilom letos 100-odstotno udeležujejo v fizikulturi. Na praznik 1. maja 1946 so učenci prvič javno nastopili v prostih vajah in drugih fizikalnih panogah. V enotnih dresih pa so kolektivno sodelovali na fizikalnem dnevu 30. junija na Jesenicah. V okviru fizikalnega aktivna »Kovinar«, ki je ustanovljen na šoli, so se vsi vajenci prijaviли za tekmovanje za značko »ZREN«.

Kultura in prosveta: 18 učencev je sodelovalo pri Mladinskem odru na Jesenicah. S simboličnimi prikazi tradicije gorenjskega železarstva so učenci šole sodelovali na praznik Gorenjcev »Gorenjska v svobodi« na Jesenicah in na kongresu sindikatov v Ljubljani septembra 1945. 20 učencev se udeležuje vaj in nastopov pri mladinski godbi na Jesenicah.

Udarniško delo: Obvezo, ki so si jo učenci dali v predkongresnem prvomajskem tekmovanju mladine, in sicer, da bodo opravili 12.000 prostovoljnih udarniških ur, so učenci šole s svojim prostovoljnim delom omenjeno število malenkostno celo prekoračili, in sicer za 212 ur. V tekmovanju predvideno delo v delavnicah je bilo izvršeno stoo odstotno. Tekmovalni duh se je pokazal tudi pri dnevni naračilih v delavnicah, raznih montažah, predstavah raznih strojev, obnovitvenih delih pri plavžu, čiščenju

*Učenci
Industrijske kovinarske šole
izročajo darilo
šefu jugoslovanske delegacije
top. Edvardu Kardelju
pri odhodu na
mirovno konferenco
v Pariz*

Foto Slavko Smolej

»Radex«-opeke za martinarno, nalaganju koksa in izravnavi 200 m² zemljišča za postavitev novih tirnih naprav v tovarni K. I. D. Pri postavitvi nove tovarniške proge v Hrenovici so udarniško sodelovali z nameščenci pri šoli.

Izven Jesenic so učenci pod vodstvom šole skupno z vsem osebjem, ki je zaposleno pri šoli, na nedeljo, dne 14. IV. 1946, pohiteli v požgano vas Mošnje, da pomagajo kmetu pri obnovi. Skupno se je te akcije udeležilo 92 gojencev šole, vajencev raznih industrijskih poklicev, ki

so napravili ta dan v 9 urah obnovitvenega udarniškega dela skupaj 828 delovnih ur pri popravilu poljedelskih strojev, poljskega orodja, električnih instalacij na vasi, motorjev itd.

Šolska razstava: V dveh prostorih otroškega zavetišča na Jesenicah je naša šola v dneh od 4. do 12. septembra 1946 priredila razstavo izdelkov teoretičnega in praktičnega pouka svojih učencev. Razstava je doživela lepo število obiskovalcev vseh slojev. Potem je bila povabljen, da sodeluje na vsedržavni razstavi rudarstva in metalurgije, ki jo je ministrstvo rudarstva FLRJ priredilo v prostorih tehnične fakultete v Beogradu od 20. oktobra do 1. decembra 1946. V posebnem oddelku, ki je bil posvečen izključno dvigu naših strokovnih kadrov v rudarstvu in metalurgiji, je naša šola razstavila svoje delo po osvoboditvi. Doživela je veliko zanimanje s strani tisočev obiskovalcev, prav tako pa tudi s strani naših vodilnih političnih osebnosti, ki so si razstavo naše šole ogledali do najmanjših podrobnosti. Z velikim zanimanjem so si ogledale našo razstavo tudi strokovne šole drugih federalnih enot in predstavniki vojske.

Tako je naša šola zaključila svoje prvo šolsko leto v svobodi ob raznih težavah, razumljivih, ki so po taki vojni, kot smo jo prestali. Velik del zastavljenih nalog je bil izvršen ob najtežjem problemu pri šoli in ki se mu pravi: stalno pomanjkanje učnih prostorov in prostora v premajhnem našem internatu.

Nalogam, ki naj se v bodoče rešijo pri naši šoli v dvigavanju strokovnih kadrov, pa bo naša šola dorasla le, če bo imela toliko prostora na razpolago, da bo lahko razvila vse svoje sile v vseh smereh, ki so nujne pri dosledni vsestranski vzgoji naše proletarske industrijske mladine.

Zato čimprej zidajmo na Jesenicah šolsko zgradbo z zadostnim številom učilnic, učnih vzornih delavnic in dovolj velikim internatom!

*Učenci
Industrijske kovinarske šole
na udarniškem delu
v Mošnjah*

Foto Slavko Smolej

Razstava rudarstva in metalurgije v Beogradu

Za drugo obletnico osvobojenja Beograda, dne 20. X. 1945 je bila v Beogradu v zgradbi tehnične fakultete odprta razstava rudarstva in metalurgije Jugoslavije. V imenu udarnikov rudarjev in kovinarjev je minister rudarstva Bane Andrejev svečano odprl razstavo, ki prvič v zgodovini naših narodov prikazuje skupen pregled našega rudnega bogastva in metalurške veje našega gospodarstva.

Prvi in najmočnejši vtis, ki ga je človek dobil na tej razstavi, je spoznanje velikega bogastva in raznovrstnosti rudnega blaga naše države. Poleg bogastva premoga in železa, dveh glavnih predpogojev za gospodarskopolični razvoj vsake države, ima naša zemlja bogate zakladnice drugih kovin, nekaterih prav dragocenih. Tako se n. pr. poleg bakra, svinca in cinka v naši zemlji nahajajo še znatne količine antimona, aluminija, molibdena, mangana, kroma, bizmuta, živega srebra in najdragocenejše kovine srebro in zlato.

Poleg dveh omenjenih kovinskih rud je v naši državi še obilo odličnih vrst drugih rudnin. Metalurška industrija se ne more zamisliti brez ognjavzdržne gline, iz katere se izdeluje šamotna opeka. Te gline imamo pri nas ogrom-

Industrijska kovinarska šola na razstavi rudarstva in metalurgije v Beogradu. Slika prikazuje oddelek teoretskega pouka

Foto Slavko Smolej

ne količine. Tudi azbesta, barita, sljude, magnezita in gipsa nam ne manjka. Divno izgleda gips iz Makedonije, ki je prozoren kot steklo. Naj še omenim o krasnih komadih raznih marmorjev, ki sestavljajo v južnih predelih naše države cele gore.

Prikazani so tudi produkti, ki se proizvajajo v naših topilnicah, in gotovi proizvodi, katere naša industrijska podjetja izdelujejo iz naših rud.

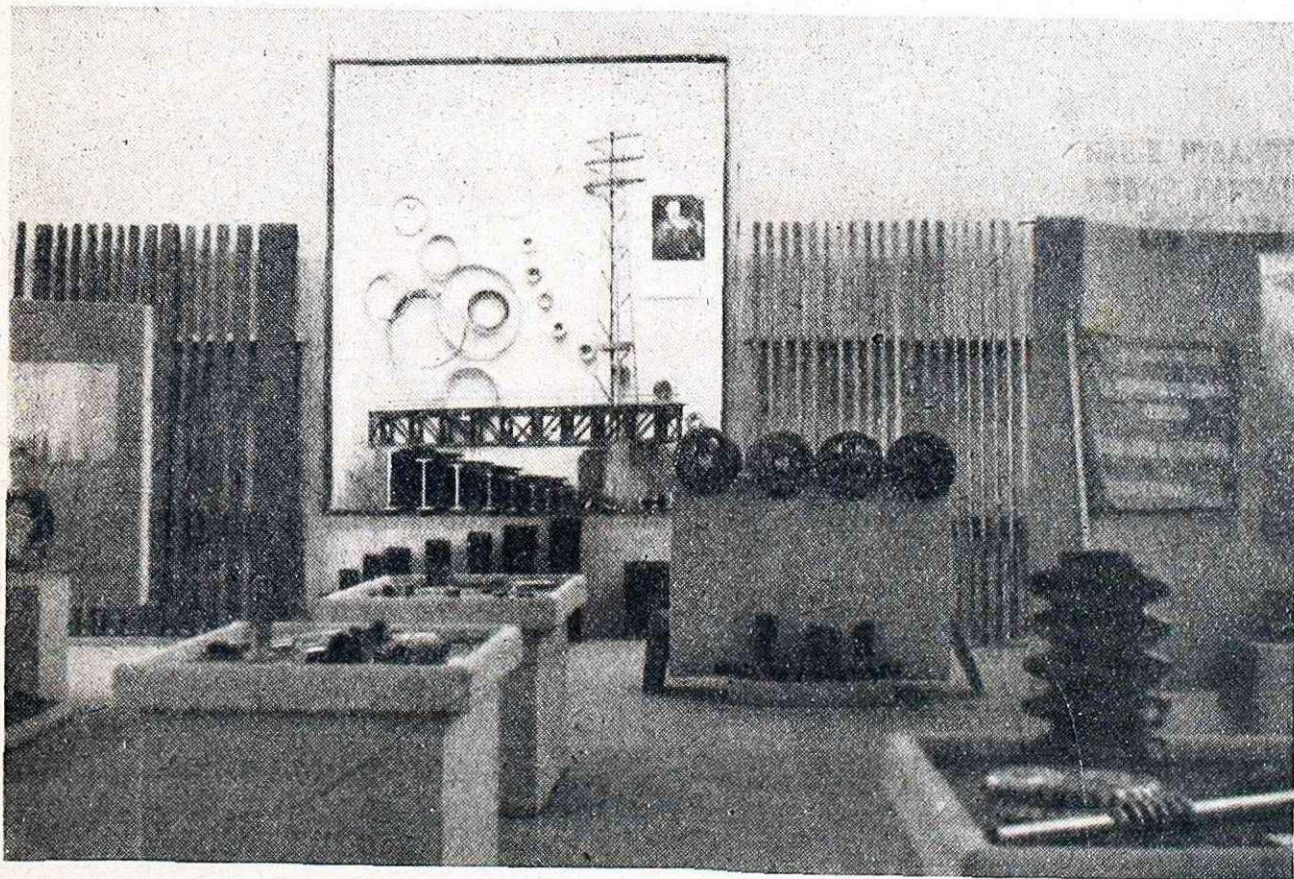
Po razstavljenih predmetih pa je ta razstava tudi viden dokaz naporov našega delovnega človeka pri obnovi in izgradnji rudarstva in metalurgije.

Zanimivo z razstave je tudi to, da razstavljene šipke zlata pri današnjem obiskovalcu razstave niso našle posebnih občudovalcev. Današnjega obiskovalca so mnogo bolj zanimali praktični predmeti naših železarn, med katerimi jeseniški žebliji, cevi, žica i. dr. niso bili med zadnjimi. Takega blaga, vse od najtežjih železnih profilov, pločevine, izdelkov Jesenic in Zenice, pa do kvalitetnih jeklenih izdelkov jeklarne v Ravnah, je bilo videti na razstavi dovolj, morda še preveč. Toda železo je pač tudi tu zaradi svojega značaja in vloge, ki jo igra kot najvažnejša gradbena snov za gradnjo najvažnejših pripomočkov dobrega gospodarstva itd., kot n. pr. samo za gradnjo železnic, mostov, strojev, moralo prevladati.

S to razstavo v Beogradu se je jugoslovanski težki industriji tako prvič zgodilo, da je razstavljala pod istim naslovom, brez tiste svoječasne trgovske zavisti, ki se je vlekla po vseh velesejmih, kjer so posamezne železarne razstavljale svoje blago konkurenčno. S pozivom na to razstavo so bile vse naše železarne pozvane neoficielno k tekmovanju za čim več in čim boljše za skupno skledo, ki jo tokrat drži ljudstvo v svojih rokah.

Vsakdo, ki je videl to razstavo, je videl ogromno rudno bogastvo naše države, bogato osnovo naše sedanje in bodoče naše industrije. Videl je tudi vso požrtvovalno delavoljnost našega človeka in napore naših rudnikov, topilnic in metalurških podjetij. S pomočjo izvežbanih domačih strokovnih rok pri vsestranskem načrtnem izkoriščanju tega, kar imamo mi sami, nam ne bo treba za industrijskimi proizvodi gledati še dalje čez mejo, ki smo jih vse doslej kot obdelano uvoženo lastno blago morali drago preplačevati.

Ker se nimamo namena več znajti v takem položaju, po izjavah naših vodilnih politikov že nastopamo načrtno pot industrializacije naše države, ki nam je porok za našo boljšo bodočnost.

Oddelek razstavljenih predmetov težke industrije na razstavi rudarstva in metalurgije v Beogradu

Foto Slavko Smolej

Socialna stran delovnih mest

Upostavitev delovne varnosti in obratne higijene je socialna dožnost in tudi gospodarska nujnost.

Težko je bilo, dokler so se morali boriti za upostavitev varnostnih in higienskih naprav po obratih in delavnicah le človekoljubi. Prizadevanje sicer ni bilo zastoj, toda preveč je bilo odvisno od stališča odločujočega posameznika in počasi je šlo. Medtem ko smo od nič do zasilne rešitve še nekam prišli, je bila pot od provizorijev do popolnejših ureditev povsem polževa.

Kaj bi že spet radi... saj vidite, da moramo prej zagotoviti delo in šele potem misliti na komodnost, v načrtu je tudi razširitev in bomo ob tej priliki... nazadnje pa, saj veste, ne gre najboljšo, bodimo veseli, da imamo delo... Ob takih izgovorih je bilo kaj mevžasto opozoriti na preprih, na nezavarovano os, na nepravilno nasajeno orodje ter govoriti o potrebi tople vode za umivanje rok itd. Navsezadnje je bila ugotovitev logična, toda ta izgovor je postal že kar nekaj trajen. Nikoli ni hotelo biti dovršeno prvo, da bi se začeli zanimati za drugo. Stvar je bila odvisna od uvidevnosti poedincev in tako imamo poleg modernih ureditev po številnih delavnicah na svetu tudi strašne provizorije, ali pa celo nič, kot je to primer za higienske naprave v valjarnah na Javorniku.

Taka mačehovska stališča so veljala predvsem do higienskih ureditev, medtem ko je sektor delovne varnosti bolj napredoval in postal celo predpis-zakon. Odkrili so namreč zanimivo stvar, tisto, česar včasih srce ne more dopovedati, dopove pa svinčnik: Poškodbe, ki jih povzročijo obratne nezgode namreč ne samo bolijo, ne onesrečijo samo človeka, družine, kot je dopovedoval humanist, temveč tudi stanejo.

Število in stroški obratnih nezgod

Iz statističnega pregleda socialnega zavarovanja (pregled iz leta 1938) posnemamo, da se je n. pr. v Franciji ponesrečilo dnevno 90 ljudi, v Nemčiji 60, v Ameriki dvakrat toliko itd. Letno se pripeti do 1 in pol milijona obratnih nezgod, od teh je nad 100.000 takih, kjer je potrebna renta in do 10.000 smrtnih nezgod. Iz-

računano na delovni čas pomeni, da postane vsako poldruho minuto en človek nesposoben za delo, vsako 15 minuto pa se eden smrtno ponesreči.

Isti pregled navaja, da znaša strošek za eno obratno nezgodo samo v železarski industriji povprečno okrog 6000 din letno. Težja nezgoda stane neprimerno več. Ako se na primer ponesreči 20 letni delavec in ostane delanezmožen, stane izplačevanje rente tekom 40 let nad 900.000 dinarjev. Pri tem pa še niso všteti stroški prve pomoči, zdravnika, bolnišnice, izpada delovne sposobnosti itd.

In znani so primeri pri nas: Stroški, ki so jih povzročile obratne nezgode samo pri zavarovancih na področju bivšega OUZD v Ljubljani, so znašali nad 20.000.000 dinarjev letno (primer za leto 1939). Za vso državo so cenili škodo po obratnih nezgodah nad 200 milijonov dinarjev letno.

Nujni zaključki

Tako sta se našla humanist in tudi povsem mrzli računar nekako na isti poti. Stroje, postrojenja, delovna mesta je treba zavarovati. Obratne nezgode niso toliko usoda kot napaka, napake pa je treba odstraniti. Vsak delodajalec je dolžan oskrbeti varna delovna mesta in storiti vse, da se napake, ki vodijo do nesreč, odstranijo. Sem spada tudi dolžnost borbe proti obratnim boleznim, zavarovanje v vročih, plinskih in prašnih obratih, vprašanje zdrave svetlobe, omiljenje ropota, oskrba primernih tal in — smo že tam — shranjevanje obleke, jestvin, možnost umivanja itd. itd. Kjer gre za varnost in zdravje človeka, meje ne moremo potegniti, temveč velja mera: čim bolj varno, čim bolj higiensko!

Medtem ko je varnostno stvar zavaroval zakon, smo s higienskimi ureditvami še vedno šepali. To je bil šele »preč vržen denar« in dolgo nismo mogli od mišljenja, da poštene higienske ureditve (preoblačevalnice, umivalnice, kopalnice, jedilnice itd.) po obratih niso kako Miklavžev darilo, temveč pravica delovnega človeka ter nujnost in korist vsake podjetnosti. Delovno znanstvo je pokazalo, da ni vseeno, pod kakimi okolnostmi človek dela, temveč da so tudi storitve pod poštenimi de-

lovnimi in higienskimi razmerami boljše, bolezenski izpad manjši itd. Vedno je torej moral pomagati gospodarski moment. Tu se nekako potrjuje trditev, da so socialni ukrepi dobri v toliko, v kolikor so gospodarsko koristni. Pisec sicer to težko spravi skozi usta, toda v tem primeru je to posebej res. Varnostne in higienske naprave po obratih so gospodarsko koristne! Uvidevne podjetnosti so to upoštevale in marsikje je stvar lepo urejena, ponekod pa dopovedovanje ni izdalo.

Položaj danes in pri nas

Danes so stališča načelno drugačna, dokazovanje dokazane stvari odpade in obiranje bo kmalu konec. Že v tej trdi začetni dobi, ko res drži izgovor prvenstvene potrebe proizvodov, se je nekaj dopolnilo in dopolnjevalo se bo pospešeno vsako leto. Najprej moramo res oskrbeti najnujnejšo obnovo. Dediščina je bila v tem pogledu slaba, obrati so stari in tesni, sem in tje tudi materiala še ni bilo itd. Ne splača pa se graditi provizorijev, teh smo siti, temveč naj se napravi, kar se napravi, pošteno in dokončno. Vsi to razumemo in delavstvo potrpi in počaka. Čim prej pa bo stvar urejena, tem bolje bo.

Ugotovljeno je, kaj vse je potrebno ukreniti za utrditev delovne varnosti. Izpolnjevati moramo varnostno tehniko, varnostne naprave, dopolniti zaščitna sredstva, zaščitne obleke itd. Znano je tudi, da bodo potrebni ponekod gradbeni ukrepi glede zavarovanja delavstva pred plini, prahom in dr., da pa manjka higienskih ureditev, je že kar preveč znano. Vse te nujnosti so in morajo biti program podjetnosti.

Toda poleg tega je za ureditev varnosti po obratih nujno potrebna tudi lastna previdnost. Nad 75% vseh obratnih nezgod povzroča neprevidnost. Prav tako je ob provizorijih higienskih naprav tem bolj nujno vzdrževanje reda in čistote. Ako moramo zaradi takih in takih zadržkov še čakati na gradbene ureditve, na lastno previdnost, na red in čistoto ni treba čakati.

Kaj bi pa že spet radi... Varna delovna mesta in najnujnejše socialne ureditve po obratih so potrebne in koristne, to, samo to bi radi...

„Udarniško delati pomeni, ustvarjati boljše življenjske pogoje ne samo za delavski razred, temveč za vse sloje delovnega ljudstva naše dežele.“

(Maršal Tito, 20. VIII. 1946 na Jesenicah.)

Telesna vzgoja delavske mladine

»...Mladini pota prosta so, brez meje...«

V našem industrijskem revirju in vsepovsod je mladina tista gonilna sila, ki čestokrat požene kolo časa hitreje v tek. V njej je bilo, je in bo toliko one progresivne in revolucionarne sile, da nikoli ne zataji svojega poslanstva na polju borbenosti in ustvarjalnosti.

Velika pridobitev naše osvobodilne borbe je poleg vsega dragocenega tudi vsestranska fizična kultura. Mi vsi moramo hrepeneti po tem, da to bogastvo fizikulture damo vsem, tudi onim, ki so v prešlih protiljudskih časih iz delavskih barak in siromašnih kmečkih bajt nemočni gledali na srečnike, ki so lahko gojili razne panoge športa in se usposabljali za življenje. Danes pa je to last vse mladine. Fizikultura je danes potreba slehernega mladca in pionirja. Ljudska oblast bo storila vse, da postane fizikultura gonilna sila vsakega posameznika, ki hoče uspevati na fizikulturem polju, kjer naj se krepi in usposablja za dobrega ter močnega državljan svobodne ljudske države.

Pravilno vzgojena in izvežbana mladina ima v sebi toliko sile in zanosa, da je v stanju ustvarjati vse pozitivne pogoje za lepše življenje. V telovadnicah, na igriščih, v planinah, na snežnih poljanah in bistrih vodah se človek

lahko iznebi vseh kvarnih vplivov, ki zavirajo prost razvoj mladcu do moža, kateri je vedno pripravljen, se plemenito boriti in žrtvovati za velike cilje. Pravilno gojena fizikultura je vsestranska, ona dviga pri mladini delovne sposobnosti do najvišjih mer in jim prav tako nudi veliko mero duševnega razvedrila. Gradi lik fizikulturenika, ki je v dno duše predan, pošten, borben in poln mladostnega udarnega poleta. Fizikultura ima namen prebuditi v dušah mladcev vse speče pozitivne sile, jih sprostiti, da služijo splošnemu napredku.

Mladini je treba pravilno tolmačiti pravilno pot telesne vzgoje. Uspehi niso doseženi s prvim ciljem, dolga in naporna je ta pot, odpovedati se mora marsičemu, vložiti mora veliko mero dobre volje in vztrajnosti, da kdo doseže vrhunec, katere mora mladina doseči in katere

republika od nje pričakuje in zahteva. Vse to pa je lahko dosegljivo v pogojih razkošne svobode, pristopiti je treba le k organiziranemu in sistematičnemu delu, ki gotovo rodi uspehe.

V železarskem revirju so dani vsi pogoji, da v telesno vzgojo zajamemo vso mladino. Ako bomo vsi storili svoje dolžnosti, uspehi ne bodo izostali. Če smo dosegli častne uspehe včasih, ko je bil šport le domena redkih srečnikov, moramo v času množične fizikulture dvigniti zastavo telesne kulture visoko nad raven prešlih uspehov, ki so ponesli ime Jesenic daleč v svet.

Delo starejših fizikulturenikov bo usposobilo kader novih sil in skoraj bomo dočakali resničnost rekov, ki govore, da narodi, ki imajo mladino pravilno vzgojeno in utrjeno, ne morejo propasti.

Foto
Slavko Smolej

Dan fizikulture na Jesenicah 30. junija 1946.
Gojenci Industrijske kovinarske šole o sprevodu.

Slalom Za Akom

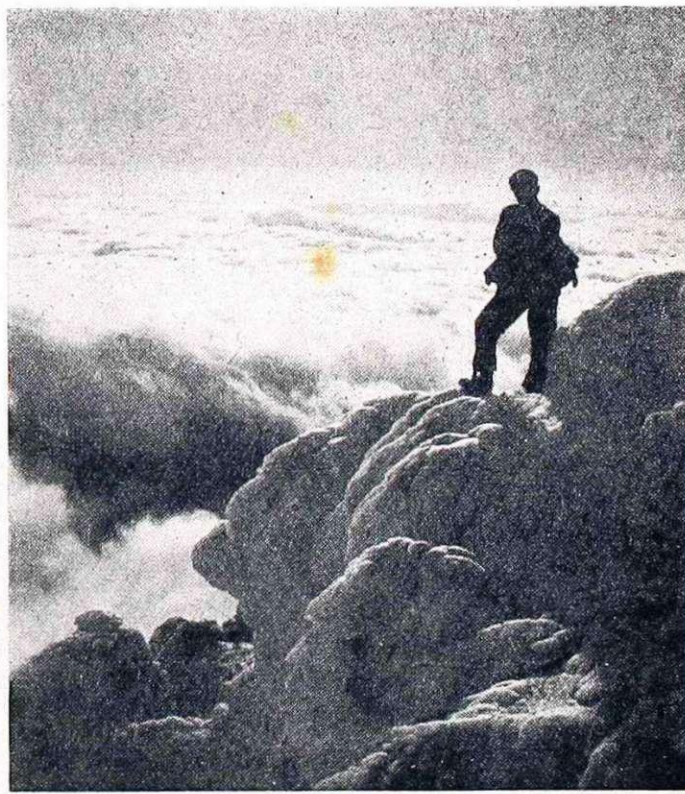

Foto Praček Marijan

Lepote gorskega sveta

LJUDSKA PROSVETA

V novi stvarnosti, ki je zrastle iz narodno-osvobodilne borbe, se danes pojavlja vprašanje ljudske prosvete v novi luči in z novimi zahtevami.

Smoter in cilj kapitalističnih režimov v prejšnji Jugoslaviji je bil, držati ljudstvo na čim nižji kulturni stopnji. Takrat je bilo prav kulturno življenje omejeno in delal si lahko le to, kar je prijalo njim, kar je krepilo njih politične pozicije in jim polnilo žepe. Res je, da je kulturno-prosvetno delo na Jesenicah segalo daleč nazaj, to pa je izraz samo onega velikega hrepenenja in hotenja delovnega človeka, ki je že od nekdaj čutil potrebo po kulturnem izživljanju.

Godbo na pihala smo imeli že pred 60 leti, imeli smo razne orkestre, pevske zборе itd.

Letos je minilo že 64 let, odkar se je Linhartov »Matiček« prvič oženil pri Markotu na Savi. Delovali so trije odri, tri godbe na pihala, več pevskih zborov, tamburaških zborov in orkestrov. Zakaj vse to? Zakaj so cepili moči? Zakaj niso pustili, da bi vsi ti ljudje, ki so bili zmožni kulturno-prosvetnega dela, stopili skupaj in ustvarili enotno kulturno-prosvetno organizacijo, ki bi nekaj pomenila? Tako pa je bilo vsepovsod videti nekaj idealistov, ki v ljubezni do umetnosti niso videli, da jih voditelji političnih skupin samo izrabljajo v svoje namene.

Vse to je bil interes kapitala, ki je izmogaval delovni razred na vseh koncih in krajih. Naša gledališča so prirejala plehke operete in s tem sistematično ubijala umetniški okus gledalcev, ter jih navajala na ničvredna dela. Zadnjih deset let pred narodno-osvobodilno vojno so vzgajali publiko na Jesenicah samo

z operetami, zato ni čudno, da še danes ta publika zahteva plehek repertoar.

Danes, ko smo izšli iz te borbe z novim duhom, odločeni, da si ustvarimo novo življenje, moramo tudi pojem ljudske prosvete razumeti pravilno v duhu novega časa.

Človek ne živi samo od kruha, potrebna mu je tudi duhovna hrana. Tega se moramo zavedati danes bolj, kot kdaj koli poprej. Sedaj so poklicani vsi kulturni delavci pod eno streho, da tu s skupnimi močmi ustvarjajo ono, po čemer so dolgo težko hrepeneli.

Vzgojiti je treba narod tako, da bo sam po sebi čutil potrebo po kulturnem izživljanju. Treba mu je umetnost prikazati takšno, kot je, in ne, kot je bilo to prej, samo z ene strani. Lep zgled za to nam daje kulturni napredek v Sovjetski zvezi.

Sami smo se lahko prepričali o priliki gostovanja moskovskega gledališča »Leninskega komsomola« na Jesenicah, na kakšni višini je njih gledališče, ki je izšlo iz preprostega delavskega odra. Prvo in glavno skrb so po Oktobrski revoluciji posvetili Rusi kulturni vzgoji narodov in to prav vseh, ki so vključeni v veliki zvezni socialistični državi. Iz malih delavskih gledališč so se razvila velika gledališča in si ustvarila popolnoma svojstven stil igranja in velik sloves širom sveta. Vsaka tovarna, vsako industrijsko središče ima svoja gledališča, svoje glasbene ustanove, umetniške klube, knjižnice. V teh ustanovah sodeluje ves napreden narod in to je njegova vsakdanja potreba po končanem delu. Brez tega si danes sovjetskega delavca ali inteligenta niti misliti ne moremo.

To je tudi ona tajinstvena sila, ki je dajala tako zmagoviti zalet slavni Rdeči Armadi na njenem pohodu. Vsakdo se je zavedal, zakaj se bori in kakšne pridobitve so v nevarnosti.

Ko danes govorimo o ljudski državi pri nas, o ljudski oblasti, je popolnoma logična posledica, da bo ta ljudska oblast taka, kakršno bo ljudstvo samo. Zato že iz tega izhaja velika potreba in naloga po ljudski izobrazbi. Ljudska prosveta je prvi in glavni temelj, na katerem bo zgrajena naša bodočnost. Čim kulturnejše bo ljudstvo, toliko bolje se bo vladalo.

Eno najbolj razveseljivih dejstev zadnje čase je sklep, ki je bil izglasovan na zadnjem zasedanju Plenuma sindikatov v Beogradu, o vsestranskem podpiranju in organizaciji kulturno-prosvetnega udejstvovanja. To je vsekakor eden najbolj pomembnih sklepov, ki so bili kdaj koli sprejeti.

Pri nas na Jesenicah prosvetno delo po osvoboditvi ni prišlo do takšnega razmaha, kot je bilo to pričakovati in kakor je to izgledalo v prvih mesecih svobode. Ustvarilo se je sicer precej, največ je vsekakor naredilo gledališče, ki je že precej visoko dvignilo raven svojih predstav in si vzgojilo novih igralcev v dramski šoli. Obstaja tudi združenje domačih likovnih umetnikov, ki je nastopilo že na dveh razstavah, vendar še ni tega, kar smo si želeli in kar bi moralo biti.

Pevsko življenje skorajda životari, isto je z glasbo. Slednja se je deloma poživila z ustanovitvijo glasbene šole. Vendar Jesenice do danes še nimajo stalnega simfoničnega orkestra, dasi je dovolj godbenikov na razpolago. Jesenice niti nimajo mešanega pevskega zbora, ženskega pevskega zbora, vokalnih kvartetov ali oktetov.

Manjka nam primernih prostorov za predavanja, za debatne večere, za čitanje knjig, časopisov itd.

Upamo, da bo sedaj, ko si je sindikat zastavil nalogo, izvesti kulturno in prosvetno obnovo, to vprašanje kmalu zadovoljivo rešeno.

Prizor s slavnostnih iger
na Jesenicah jeseni 1946

Foto Slavko Smolej

